

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Plechtige openingszitting van de Conferentie der Jonge Balie te Kortrijk
op zaterdag 6 oktober 1962

HET STAKINGSRECHT IN BELGIË

Rede uitgesproken door Mr. L. DEBOUVER,

I. Inleiding

Tijdens de staking rond de *jaarwende* 1960-1961, in verband met de zgn. eenheidswet, werd in Frankrijk een — in België om opportuniteitsredenen ingehouden — film gedraaid. «The angry silence» is een documentaire film in Engelse stijl van Guy Green.

Het gaat er om een *wilde staking*, waaraan Tom Curtis niet wil deelnemen. Hij kent niet het motief van de staking, en ziet er het nut niet van in. Zijn werkmakers maken het hem, de *yellow* (le *jaune*) niet gemakkelijk, terwijl ook van de zijde van de werkgevers niet de minste steun te verwachten is. De inzet voor Tom Curtis is de arbeidsvrijheid. De persoonlijkheid tegen de massageest.

Van dit *sociaal-morele aspekt* van de staking naar de *belangstelling* voor het juridisch statuut is het maar een stap.

Het is immers duidelijk dat de *anomalie*, die de staking toch is in het sociaal-ekonomisch leven, dat vredige verhouding negen vergt, tal van problemen schept die eventueel aan de rechtbanken worden voorgelegd.

De kompleksiteit van het verschijnsel staking maakt het wenselijk het probleem te situeren. De bepaling zelf immers van de staking wordt beïnvloed door de sociale ingesteldheid en luidt anders naar gelang tijd en plaats. De staking is in wezen een sociologisch verschijnsel.

Vooraleer over te gaan tot een proeve van bepaling en tot een ontleding van het statuut van de staking in het Belgisch recht, lijkt het niet overbodig dit sociologisch verschijnsel te schetsen.

II. De Staking als sociologisch verschijnsel

A. Een *frekwent verschijnsel* waarvan het resultaat steeds onzeker blijft.

De pioniers van de sociale revolutie gebruikten de

staking als een middel in de bestrijding van het «spook der werkloosheid en armoede». De storing in het ekonomisch leven teweeg gebracht deed het liberale patronaat van de 19e eeuw de gegrondheid van de proletariërseisen inzien. De syndicaten danken aan deze manifestaties grotelijks hun succes. Nergens komt de innerlijke eensgezindheid, gepaard met de desolidariteit naar buiten, sterker naar voor dan tijdens een staking. Toen reeds stelden de stakingen een ongekend probleem ten opzichte van de individuele arbeidskontrakten.

Gelijktijdig met de evolutie in de sociale werkelijkheid veranderde de stakingstechniek. Waar vroeger de medewerking van alle arbeiders noodzakelijk was tot welslagen van de staking, is het thans mogelijk een fabriek, een bedrijfstak, een streek of zelfs het ganse land in zijn ekonomisch leven te ontworpen of lam te leggen door staking van een klein aantal personen. De automatie, het werk-aan-de-lopende-band heeft voor gevolg dat staking op de sleutelposities de ganse bedrijvigheid ontredert. De gevolgen van een staking in de elektriciteitssektor staan iedereen nog duidelijk voor ogen.

«Staking is de oorlog verschoven naar het ekonomisch vlak».

De inzet is soms gewichtig. Het resultaat is nooit zeker (*).

Tijdens de periode 1945-1959 kende België 2.308 kleine en grote stakingen. Gedurende de jaren 1955-1959 is het jaarlijks gemiddeld aantal verloren arbeidsdagen 1.403.100.

Dit betekent 549,8 verloren werkdagen per 1.000 gesalarieerden. Gezien in het kader van de ekonomische bedrijvigheid van een land is dit relatief weinig. Iets meer dan een halve arbeidsdag per arbeider per jaar. België echter heeft het bedenkelijke voor-

(*) Het cijfermateriaal werd geput uit: Rapport sur le développement de la situation sociale dans la Communauté en 1959. C.E.E., 1960.

recht der suprematie, daar in dezelfde periode van vijf jaren, Frankrijk slechts 175 werkdagen per duizend arbeiders verloor tegen 549,8 in België, 48,6 in Duitsland en 26 in Nederland.

Er dient gezegd dat de politieke stakingen hierin niet begrepen zijn, zoals deze in verband met schoolkwestie, Koningskwestie en andere nationale verschijnselen.

Het resultaat van de stakingen blijft onzeker.

De stakingen in België sinds de oorlog tot 1959 gaven 48,6 % ongunstig resultaat; 29,9 % gunstig resultaat; 18,2 % vonden een oplossing in een vergelijk; 2,7% waren stakingen zonder revendikaties.

B. Staking is een evoluerend verschijnsel.

Bij het beoordelen van de staking spelen de sociaal-economische gevolgen natuurlijk hun rol.

Ook de technieken van de staking maken het oplossen, in rechte, van de gevolgen der staking niet eenvoudiger.

Voor de grote meerderheid der arbeiders betekent staking overmacht. Met een minimum van stakers wordt hetzelfde resultaat als vroeger bekomen. Slechts een gering aantal is in staking. De rest van de arbeiders is niettemin in de onmogelijkheid te arbeiden. Dit vereenvoudigt geenszins het juridisch aspekt van de staking.

De automatie bracht nieuwe technieken :

- 1) gedeeltelijke staking : een gedeelte van de werknemers staakt;
- 2) de wentelende staking : werknemers onthouden zich van de arbeid, niet gelijktijdig, doch om beurten en op onregelmatige wijze.
- 3) staking met tussenpozen : afwisselend staken met werkhervatting door éénzelfde groep werknemers.
- 4) la grève de zèle : overdreven beroepsijver : vb. verkeersagenten en douaniers die het reglement op de letter toepassen.
- 5) sabotage, vertragen van het produktieritme, zijn kennelijk onrechtmatige daden.

C. De staking en het individualistische karakter van het B.W.

Niet alleen de wijziging in de technieken van de staking bemoeilijkt het juridisch aspekt ervan. De staking is als verschijnsel, als sociologisch fenomeen, moeilijk te vatten in het keurslijf van het B.W. dat bijna uitsluitend individuele verhoudingen regelt. Het spreekt vanzelf dat de opstellers van ons B.W. niet eens aan de staking hebben gedacht.

Staking is een kollektief verschijnsel.

Wellicht zal de overvloed aan kollektieve reglementeringen zoals de instelling van de paritaire commissies, ondernemingsraden en dergelijke, eensdaags worden aangevuld met een wet op de staking.

Het is een feit dat in België traditioneel de staking wordt bestudeerd als een reeks individuele handelingen en niet als een kollektief verschijnsel. Het is reeds lang een feit dat de kollektiviteit naar voor treedt bij het tot stand komen van het individuele arbeidskontraakt. Het is uitsluitend in deze individuele optiek dat zeer algemeen de gevolgen van de staking op het arbeidskontraakt worden bepaald. Deze handelswijze is niet vrij van kritiek. Zij dient echter toegepast te worden omdat de Belgische wetgever het stakingsrecht niet systematisch heeft behandeld. In elk geval sluit deze handelwijze aan bij deze door de rechtbanken toegepast.

Dit onderwerp zou ik thans beknopt voor U willen behandelen.

III. Bepaling

« Staking is het kollektief en gekoncentreerd opzettelijk niet-verrichten van de bedongen arbeid, als dwangmiddel tot het bekomen van bepaalde voordelen, met de bedoeling van de zijde der stakende werknemers om deze arbeid te hervatten, zodra het beoogde doel is bereikt ». (Suetens L., T.S.R. 1959, nr 4 p. 113).

De bepaling van de staking wordt beïnvloed door de sociale gesteldheid, door tijd en plaats.

Een recente bepaling wordt gegeven door M. Robert Gubbels in zijn werk « La grève, phénomène de civilisation » :

« Staking is een daad waardoor een sociale groep zijn innerlijke solidariteit en zijn desolidariteit naar buiten te kennen geeft. Deze daad uit zich gewoonlijk, niet noodzakelijk, door een gepland niet uitvoeren van arbeid. De sociale groep neemt hiertoe zijn toevlucht om een wil, een mistevredenheid of een mening te kennen te geven, *wanneer geen ander middel ter beschikking blijft om de te nemen beslissing ter zake te beïnvloeden* ».

Deze definitie is wellicht volmaakt (?), doch omslachtig en onduidelijk. Kennelijk wordt in deze bepaling de « wilde staking » uitgesloten.

Bij ontleding van verscheidene bepalingen blijkt dat de staking aan de volgende elementen dient te beantwoorden :

1. Een doel.

Bij gebreke hiervan is het eenvoudig werkweigering, werkneerlegging (of wilde staking).

2. Een kollektief doel.

Staking is sinds de moderne technieken minder kollektief door het aantal als wel door de eensgezindheid tussen de stakers en het *algemeen belang* dat op het spel staat.

3. Een kollektief optreden.

4. Een georganiseerd optreden.

« Une cessation de travail concertée ». Staking eist een voorafgaandelijke planning.

5. Een opzettelijk optreden

Dit staat regelrecht tegenover de overmacht. Staking is een vrijwillige daad.

6. Een middellijk optreden.

In tegenstelling met de werkneerlegging die een doel in se is. Het is een dwangmiddel tot het bekomen van een doelstelling.

7. Een tijdelijk optreden.

Hieruit valt af te leiden dat de staking niet bedoelt de overeenkomst te beëindigen.

Wanneer de wetgeving de theorie der schorsing in een tekst zou opnemen, lijkt het onontbeerlijk, — zoals verder wordt duidelijk gemaakt — dat in de bepaling dient opgenomen : het element 8° : *een uiterst optreden*. Een optreden na uitputting van alle verzoeningspogingen.

De Belgische wetgever heeft tot op heden geen bepaling van de staking gegeven.

Toch wordt het recht tot staking door de rechtspraak aanvaard.

Op welke grondslag?

IV. Grondslag van het stakingsrecht

A. In de Belgische wetgeving.

In tegenstelling met Frankrijk en Italië, die de staking als een grondwettelijk recht kennen, heeft onze Grondwet de staking niet bedacht.

Het strafwetboek stelde de staking strafbaar.

De druk der werkelijkheid bracht de wet van 31 mei 1866 die de strafbaarheid opheft. Deze wet beperkt zich tot de opheffing als strafbaar feit.

Door de wet van 10 maart 1900 wordt het arbeidskontraat wettelijk geregeld. Het fenomeen « staking » valt niet onder deze regeling. Volgens deze wet nemen de arbeidskontraaten een einde 1) volgens de wijzen door het B.W. voorzien; 2) volgens de wijzen in deze wet voorzien: — door het aanbreken van de termijn, door de uitvoering van het werk, naargelang het om een kontraat gaat van bepaalde duur of om een bepaald werk;

— door overmacht; — door de éézijdige wil van de partijen. a) rechtmatig: met opzeg; zonder opzeg wegens zwaarwichtige reden; b) onrechtmatig: zonder eerbiediging van de vooropzeg; vóór het verlopen van de termijn of vóór de uitvoering van het werk.

Het is duidelijk dat, spijt de dwingende bepalingen, het hier aanvullend recht betreft voor het geval dat ons bezig houdt.

De wederkerige kontraaten nemen volgens de burgerrechtelijke beginselen een einde op de wijze voorzien in de art. 1184 B.W. « In de wederkerige kontraaten is de ontbindende voorwaarde altijd stilzwijgend begrepen, voor het geval dat één van beide partijen haar verbintenis niet nakomt.

In dit geval is het kontraat niet van rechtswege ontbonden. De partij jegens wie de verbintenis niet is uitgevoerd, heeft de keus om ofwel de andere partij te noodzaken de overeenkomst uit te voeren, wanneer de uitvoering mogelijk is, ofwel de ontbinding van de overeenkomst te vorderen, met schadevergoeding.

De ontbinding moet in rechte gevorderd worden en aan de verweerder kan naar gelang van de omstandigheden, uitstel worden verleend.

1134 B.W. « De wettelijk gesloten overeenkomsten gelden als wet voor degenen die ze hebben aangegaan.

Zij kunnen niet herroepen worden dan met wederzijdse toestemming of wegens de door de wet erkende oorzaken.

Zij moeten te goeder trouw worden uitgevoerd ».

Het is duidelijk dat nog steeds geen regeling is voorzien voor het fenomeen staking.

Ondertussen komt de wet van 24 mei 1921 op de vrijheid van vereniging.

In art. 4 wordt strafbaar gesteld « de afhankelijkstelling van afsluiting, uitvoering of voortzetting van het arbeidskontraat, van het al dan niet lid zijn van een vereniging ».

Oorspronkelijk dachten theoretici hier een aanknopingspunt te vinden voor de staking als schorsing van het arbeidskontraat.

Professor Velge was hier de grote animator.

Het is evident dat een strafrechtelijke regeling niet ruim mag worden geïnterpreteerd; dat zeker geen algemene regeling van een materie werd gegeven door een wetgever die hieraan niet eens had gedacht.

Sinds 1945 treft men vaak allusies aan op het sta-

kingsrecht o.m. in de regeling betreffende de werkloosheidsverzekering; de gezinsvergoedingen; de verzekering tegen ziekte en invaliditeit; het bediendenverlofgeld (de stakingsperiode komt onder bepaalde voorwaarden in aanmerking bij de berekening van het verlofgeld).

Stellig mag gezegd dat geen wettekst in het Belgisch recht de staking regelt, zodat het aangewezen is te rade te gaan bij rechtsleer en rechtspraak.

B. De rechtsleer.

Een staking wordt gevoerd door een kollektiviteit, waarvan de individuen gebonden zijn door een individuele arbeidsovereenkomst.

Verbreekt of schorst de staking deze individuele overeenkomst?

a) Theorie van de verbreking en haar kritiek.

De oudere theoretici kozen eensgezind voor de verbreking. Staking is een gekarakteriseerde verbreking, en de gevolgen worden geenszins gewijzigd door de wil van de stakers om het kontraat te hernemen na de beëindiging van het geschil.

Uitzondering hierop maken:

— *overmacht*: werknemers die door de staking in de absolute materiële en morele onmogelijkheid zijn hun verbintenis na te komen. Zij « ondergaan » de staking.

— de werkgever komt zijn verbintenis niet na: kent geen loon toe of komt flagrant te kort aan de eisen zoals bv. verwarming van de lokalen in de winter. Ontbinding kan gevraagd worden aan de rechter. Exceptio non adimpleti contractus. Eventueel ontstaat er een recht op schadevergoeding (art. 1142 B.W.).

Behoudens deze laatste gevallen beëindigt de staking op éézijdige wijze het kontraat.

Deze oplossing beantwoordt niet aan de werkelijkheid. Niemand betwist het recht van de arbeider tot staking. De aanvaarding van de éézijdige beëindiging bestempelt deze vrijheid tot een dood recht. Ten andere art. 1134 luidt « overeenkomsten kunnen niet herroepen worden dan met wederzijdse toestemming, of wegens de door de wet erkende oorzaken ».

Geen enkele wet verleent dergelijk gevolg aan de staking.

De wil van de stakers is niet gericht op de beëindiging van het kontraat. Integendeel: zij wensen aanpassing, verbetering door de staking.

Deze theorie gaat regelrecht in tegen de werkelijkheid. Zij is juridisch niet te verantwoorden.

b) Theorie van de schorsing en haar kritiek.

Staking stelt geen einde aan de arbeidsovereenkomst. Tijdelijk is deze geschorst, om, zodra de staking voorbij is, haar uitwerking te hernemen.

Enkel zware fout verbreekt de overeenkomst en schorst ze niet.

De theoretici vinden hun eerste argumenten in de sociale werkelijkheid: het is niet duldbaar dat het wapen staking, dat een recht is, zich tegen de stakers keert.

Gewaagde verklaringen worden gezocht in rechte:

- 1) De vrijheid, het recht tot staken wordt algemeen aanvaard. Dat is een waarheid, geen juridische basis.
- 2) Staking is een kollektieve daad, de individuele normen kunnen hier niet van toepassing zijn.

Dit is niet gans onwaar. Deze bewering schept echter geen norm als grondslag.

3) De wil het kontrakt te beëindigen is niet aanwezig bij de staker. Verbetering, aanpassing integendeel is het doel van de staking. Gewoonlijk wenst ook de werkgever niet het kontrakt te beëindigen. Inderdaad is de wil om het kontrakt te verbreken niet aanwezig. Hieruit vloeit niet noodzakelijk voort dat de staking geen inbreuk maakt op de verbintenissen die werden aangegaan.

Zou bij aanvaarding van deze theorie, op dit motief, ook de werkgever niet gerechtigd zijn de arbeidsovereenkomst te schorsen? Dit opent de poort voor willekeur. Deze argumentatie is juridisch onhoudbaar.

4) Staking is overmacht: voor de arbeiders die de staking ondergaan kan deze inderdaad overmacht zijn, maar hier gaat het nu precies om niet-stakers. Een morele overmacht? De syndicale banden zijn zo sterk, dat er morele overmacht zou zijn. Een morele onmogelijkheid is een absolute onmogelijkheid. Men kan zich steeds van het syndicaat desolidariseren. Quid met de niet-gesyndikeerden.

5) De staking is impliciet en essentieel in het moderne arbeidskontrakt vervat. (Het argument van Jaurès in l'Humanité). Dit is een mooie slagzin, zonder juridische basis. Kennelijk worden de burgerrechtelijke beginselen over het hoofd gezien.

De theorie van de schorsing kan evenmin als deze van de verbreking worden aanvaard, daar zij op geen enkele rechtsnorm steunt.

Toch kan de sociale werkelijkheid niet over het hoofd worden gezien.

c) *Feitelijke schorsing.*

Om billijkheidsredenen kan de verbreking niet worden aanvaard. De schorsing dringt zich op. De rechtspraak evolueert sinds geruime tijd in deze richting.

Welke rechtsnorm kan deze houding verantwoorden?

De staking is geen éézijdige beëindiging van het arbeidskontrakt. Wederkerige kontrakten worden slechts herroepen door de wil van de partijen. Deze wil is bij de stakers (gewoonlijk) niet aanwezig. De tussenkomst van de rechter is hiervoor nodig, die dit gevolg enkel zal toekennen mits ernstige fout.

Er werd reeds voldoende onderstreept dat geen rechtsnorm aanwezig is die de staking als schorsing bestempelt.

De enige oplossing die blijft is te spreken van een *feitelijke schorsing*, zolang het vigerende recht op dit punt de lacune niet heeft aangevuld.

Het arbeidskontrakt is feitelijk geschorst. De werkgever die zich bij deze toestand niet wenst neer te leggen, die de stakers niet verder in dienst wil houden heeft een tweevoudige keuze:

1) art. 1184 B.W. toepassen, d.i. de ontbinding van het kontrakt aanvragen voor de rechter, of,

2) de stakers doorzenden wegens zwaarwichtige redenen. Ook hier zal de beslissing (bij betwisting) door de rechter dienen gehomologeerd.

In het huidige stadium van onze wetgeving heeft de rechter steeds het soevereine beoordelingsrecht.

Art. 1184 bepaalt uitdrukkelijk: «de ontbinding moet in rechte gevraagd worden».

Art. 18 van de samengeschakelde wetten op het bediendenkontrakt bevat een zelfde bepaling. Voor het arbeidskontrakt mag dit impliciet worden aangenomen.

Het kontrakt is derhalve feitelijk geschorst zolang de patroon niet ageert.

De patroon zal om de ontbinding te bekomen zich tot de rechter dienen te wenden, en dan zal de fout ernstig genoeg moeten zijn opdat de rechter dit gevolg, de ontbinding van de overeenkomst, zou toekennen.

In geval van doorzending wegens zwaarwichtige redenen, bezit de rechter eveneens het soeverein beoordelingsrecht.

De houding die de rechtspraak aannemen zal in de toekomst is onzeker. In welke mate zal de sociale revolutie, de drukkingsgroepen en het individualistisch ingesteld zijn van onze wetgeving, de rechtspraak beïnvloeden?

Deze vraag zal gewis eerstdaags haar antwoord krijgen. De staking is en blijft een actueel verschijnsel.

d) *Feitelijke schorsing mits verzoening én vooropzeg.*

De feitelijke schorsing is de enig sociaal aanvaardbare en juridisch te verantwoorden stelling.

Eén vraag echter blijft open: is de staking een reden voor de patroon tot het geven van de gewone vooropzeg? Mag de patroon ter wille van de staking een opzeg betekenen aan de stakers?

Het antwoord is door de rechtbanken niet gegeven.

Indien de theorie van de feitelijke schorsing wordt aanvaard, dan dient deze vraag radikaal verworpen. Indien het antwoord bevestigend zou zijn, is dit het ontkrachten van de theorie van de feitelijke schorsing zelf.

Een andere kwestie is natuurlijk de vraag of de opzeg gegeven vóór de staking door de staking wordt geschorst. Het antwoord werd herhaaldelijk gegeven: bv. W.R.R. Luik 21.6.1958: de staking schorst de termijn van opzeg niet. Deze oplossing is trouwens logisch.

Maar toch zou voor de geldigheid van de opzeg wegens de staking moeten worden geopteerd, in de gevallen waar de stakers de verzoening en de opzeg niet hebben geëerbiedigd.

Het wetsvoorstel van de heer Major dat, na amendement, door de Werkcommissie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers werd neergelegd op 13.3.1959, voorziet de voorafgaande procedure van verzoening en van vooropzeg.

De verzoeningspogingen dienen totaal uitgeput te worden vooraleer een vooropzeg wordt betekend van 14 dagen voor bedienden of 7 dagen voor arbeiders. De vierde dag na de werkhervatting, zowel door overeenkomst na verzoening als na een periode van staking moeten de werknemers zich op het werk hebben aangeboden.

Het aanvaarden van de stelling der feitelijke schorsing dient afhankelijk gesteld te worden van de verzoeningspogingen, die pas na de volledige mislukking mogen worden gevolgd door de vooropzeg, waarvan stipt de termijn en de vormen worden geëerbiedigd.

Verzoening en vooropzeg zijn een *conditio sine qua non* van de stelling van de feitelijke schorsing van het kontrakt in geval van staking.

Het sociaal recht is reeds in zoverre geëvolueerd dat deze stelling dient aangenomen. Het mag in een rechtsstaat in de huidige ontwikkeling niet meer geld worden dat een niet langer economisch zwakke partij haar toevlucht neemt tot een 19de eeuwse praktijk. Zoniet zou dezelfde houding moeten worden

aangenomen tegenover de lock-out. Dit ware echter terugkeren naar de oorlog, op een ogenblik dat de sociale strijd reeds beschaafd een guerilla voert.

Slot

Samenvattend kan gezegd :

1) De dienstovereenkomst (arbeids- en bediendenkontrakt) wordt verbroken wanneer beide partijen het hieromtrent eens zijn.

2) Idem voor de schorsing.

3) Het kontrakt kan eventueel verbroken worden wanneer één der partijen deze wil heeft. De rechter dient dit echter uit te maken. Welke de beslissing van de rechter ook weze, er zal eventueel een recht op schadevergoeding bestaan.

4) In het algemeen zal de staking het kontrakt feitelijk schorsen.

Begeleidende omstandigheden kunnen een zwaarwichtige reden zijn tot verbreking van het kontrakt. De rechter dient de gegrondheid van de opgeworpen reden te onderzoeken. Het zal dan niet de staking, maar de patroon zijn die een einde stelt aan het kontrakt.

Indien de fout niet ernstig genoeg is om als zwaarwichtige reden door te gaan, kan eventueel een recht op schadevergoeding ontstaan. Hier bevindt men zich echter op glad terrein, daar de W.R.R. gewoonlijk slechts uitspreekt; reden is zwaarwichtig of niet.

5) De staking schorst in feite de overeenkomst mits volledige aanwending van de verzoeningspogingen, en mits stipte naleving van de vormen en termijnen van vooropzeg.

Voortvarendheid bij de voorafgaandelijke pogingen en bij de vooropzeg zouden wellicht best gesanction-

neerd worden met gelijkstelling van zwaarwichtige reden tot verbreking.

Minstens is hier schadevergoeding verschuldigd.

Misschien ware het de patroons aangeraden in de kontrakten een bepaling op te nemen waardoor bedongen wordt dat in geval van niet eerbiediging van de verzoeningspogingen en vooropzeg het kontrakt van rechtswege is ontbonden. De opneming dus van het uitdrukkelijk ontbindend beding. De bewijlast zou verschoven worden.

Laten wij hopen dat de sociale verhoudingen, een verworvenheid van de sociale democratie, evolueert naar een dualiteit en solidariteit zodat weldra het stakingsfenomeen behoort tot de rangorde van herinneringen van sentimentele aard zoals de koffergrammofoon.

Bibliographie

David : « Les effets de la grève ».

Goethals : « Tijdschrift soc. R. » 1960/235

Josi : « Tijdschr. Soc. R. » 1954.

Pivet : « La grève et le contrat de travail » Revue de droit intern. et droit comp. nr. 1954 blz. 234-241.

L. Suetens : Rechtsk. W. 1959, kol. 1.177.

Roch R. : Arbeidsblad 1950, blz. 1.380.

Orianne P. : Rev. de droit int. 1950 special. blz. 132-145.

Buttgenbach : W.R. Beroep Luik 21 dec. 1957 Pas. 158 III 63; W.R. Auvelais 17 aug. 1956, T. soc. r. 1957, blz. 287; W.R. Beroep Luik 21 juni 1958, Jur. Luik 1958-1959/29.

Helm : « La grève en droit Belge » T. soc. R. 1960 (blz. 1-8/3-9).

L. Suetens : « Staking en individuele arbeidsk. » T. soc. R. 1959 (113-121); W.R. Bergen 30 dec. 1948 T. soc. R. 1949 p. 222.

Antwoord van Mr. M. CLAEYS, Stafhouder der Balie van Kortrijk

Wie naar de Conferentie van Mr. Lieven Debouver heeft geluisterd, zal verwonderd en bewonderend hebben opgekeken wegens de vele dingen die in zulk kort bestek kunnen worden besproken en opgelost.

De geest die rustig en van dichterbij wil toekijken wordt overstelpt door de snelheid van de exploratietrein en door de kaleidoscoop van de flitsende problemen.

Het behandelde onderwerp is immers op zichzelf als een zwarte geslepen quartz waarvan de glimmende facetten een ganse hoop aspecten van het gemeenschapsleven belichten. Zei niet Simone David : « L'abstention collective d'activité qui caractérise la grève est une sorte de lieu géométrique par où passent économistes, sociologues et juristes, sans compter que l'histoire des conflits collectifs du travail est un fidèle miroir de l'histoire sociale. »

De afschrikkende ruimte stemt tot beperking. Het juridisch aspect lijkt me ruim genoeg.

* * *

Ik zelf ben bij de titel blijven staan : « Schets van het stakingsrecht in België ».

Ik onderstreep « recht » en « België ».

In Frankrijk, gewis, bestaat het stakingsrecht. Het is er wettelijk ingericht. Het volstaat terug te grijpen naar de inleiding tot de Franse grondwet en de volzin

te lezen : « Le droit de grève s'exerce dans le cadre des lois qui le réglementent. »

Zo verscheen de wet van 11 februari 1950. Het stakingsrecht wordt wettelijk georganiseerd, gedefinieerd, gecanaliseerd. De waarachtige werkstaking is er in de wettelijkheid getreden. De werkneerleggingen, die niet met de wettelijke staking te verenigen zijn en niet aan de door de wet gewilde definitie beantwoorden, staan buiten de wet en genieten de wettelijke waarborgen niet.

In Frankrijk bestaat het stakingsrecht.

In België ?

De werkstaking is voorzeker uit de fase van het verbod getreden; zij is nu toegelaten. Zij behoort niet meer tot het strafrecht maar tot het geoorloofde.

Er is geen mens die thans nog de rechtmatigheid betwist van de staking, in zover ze door de loontrekken- den als wapen gebruikt wordt ter verdediging van hun beroepsbelangen. Het collectief bewustzijn erkent de samenscholing, waardoor de arbeiders hun macht ont-plooien en lucht geven aan hun niet te onderdrukken zin naar ontvoogding.

Maar de jurist stelt vast dat in ons positief recht de realistische terminologie « stakingsrecht », technisch-juridisch, aan geen enkele wettelijke norm beantwoordt en niets anders betekent dan de collectieve en beraamde uitoefening van de vrijheid die elkeen heeft zijn werk te weigeren, in de paradoxale zin van de vrijheid tot arbeid.

Aldus beantwoordt het fenomeen aan de grondwettelijke vrijheid van vereniging, die ook, in die bepaalde uiting, voortaan aan de vroegere strafwet is ontsnapt.

De aldus impliciet door de Grondwet geoorloofde staking, die buiten het arsenaal der misdrijven is getreden, heeft nochtans, in ons privaatsrecht, tot nog toe niet de minste systematische ordening gekregen.

Ten aanzien van het burgerlijk recht blijft de staking « une institution spectrale et fuyante » (Haesaert : *Théorie générale du Droit*).

Ik stel me best voor, ten andere, dat ons Burgerlijk Wetboek, dat op de meest-individualistische leest is geschied, bezwaarlijk de ordening op zich zou nemen van een stakingsrecht dat wezenlijk en uiteraard slechts collectief tot uiting komt.

Die verhoopde ordening hoort eigenlijk meer tot het arbeidsrecht, dat jonger is en meer toegankelijk tot de werkelijkheid van het actuele sociale leven.

In afwachting daarvan is, in België, de vrijheid tot staken niet verheven tot een recht, in de juridisch-technische zin van dit begrip.

De voordracht van de redenaar ging dus wel om « de werkstaking en de gevolgen daarvan op het arbeidscontract » of ietwat ruimer, « op de contracten van dienstverhuring ».

* * *

De Belgische wetgever kent de staking slechts als een fenomeen, een verschijnsel, een gebeurtenis naar dewelke hij sporadisch verwijst, niet om ze institutioneel te ordenen, maar alleen om naar aanleiding van de staking, een dubbele bekommernis zijdeling te reflecteren: om namelijk, op het niveau van het algemeen belang, bepaalde prestaties van publieke noodwendigheid gedurende de staking te verzekeren (Wet van 19.8.1948 nopens de prestaties van openbaar belang in vredeestijd); verder om op het vlak van het belang van de arbeiders zelf, ten einde hun eigen schade te beperken, hun recht op bepaalde sociale voordelen gedurende de werkneerlegging te handhaven: berekening van de betaalde feestdagen en het betaald verlof; werkloosheidsverzekering; gezinstoelagen; berekening van het basisloon in zake arbeidsongevallen.

De verspreide teksten waarin de staking onrechtstreeks wordt aangesneden, kan men slechts terugvinden in de wild-weelderige sociale wetgeving. Het probleem van de burgerrechtelijke gevolgen van de staking blijft onaangeroerd.

Het is duidelijk dat de werknemer, die in overleg met anderen, het werk neerlegt, het contract dat hem juridisch met de werkgever bindt krenkt, en verscheurt.

Zal in rechte de juridische band, die door het dienstverhuringcontract tussen de werkgever en de werknemer was gesmeed, weerstaan aan de brekende kracht, aan de fantastische ruk die erop wordt uitgeoefend?

Breekt de band of wordt hij enkel uitgerokken en verslapt, om naderhand opnieuw te worden verstevigd?

Het hoort niet, in mijn schuchtere kritiek, alle schakeringen te onderzoeken, waarvan de waaier openligt, in de lijn van de overeenkomsten die doelen op het verrichten van een enkel stuk werk, de contracten van bepaalde duur, de overeenkomsten van onbepaalde duur, noch evenmin in de genus van het begrip « staking », het onderscheid te onderlijnen dat bestaat tussen de politieke staking, de solidariteitsstaking, de loonstaking.

Ik beperk mij, exempli causa, tot de terugslag van de loonstaking op het dienstverhuringcontract van onbepaalde duur. De overeenkomst bestaat hierin dat de werknemer, zonder dat de duur is bepaald, werkprestaties zal leveren, tegen een bepaalde vergelding:

De werknemer, in verstandhouding met anderen, gepland en gewild, legt het werk neer om hoger loon af te dwingen. De staking is voorbij, met of zonder sukses.

Heeft de werknemer het recht aanspraak te maken op zijn contract om het werk te hervatten, tegen hetzelfde of tegen een ander loon, en is de werkgever juridisch verplicht het dienstverband, hoe dan ook, terug op te nemen, dat juridisch onder de sancties zou vallen van het verbintenissenrecht?

Mr. Debouver, in zijn gefilterd betoog, stelt voor dat het contract niet is verbroken; dat het contract niet in rechte was geschorst om te herleven,

maar dat het contract in feite een schorsing heeft ondergaan, die, de lege ferenda — hoop ik althans — door een vooropzegging moest worden voorafgegaan.

Het is mij, tot mijn spijt, niet mogelijk, mij met een enkele van de voorgestelde oplossingen te verzoenen.

Met Mr. Debouver verwerp ik vanzelfsprekend de mening van Jaurès: « Le droit de grève, loin d'être la rupture du contrat, est l'exercice d'une des clauses implicites et essentielles du moderne contrat de travail ». Deze slagzin behoort niet tot de rechtswetenschap, maar tot de demagogie.

Het positief recht is een wetenschappelijke techniek. Sentimentalisme, economische betrachtingen, sociale vooruitgang, kunnen drijfveren zijn die de wetgever inspireren; ze laten de jurist koud. Deze blijft gebonden aan de juridische techniek van het positieve recht. Zijn de rechtsnormen verkeerd, dan hoort het de wetgever eraan te verhelpen. Zelfs de betrachting « de rechtvaardigheid ten dienste te stellen van de rechtvaardigheid », kan aanleiding geven tot cassatie.

Het is nu eenmaal zo dat het gestelde probleem besloten ligt in het rigiede raam van het gemeen recht.

Het gemeen recht kent de massale aantastingen niet die een ganse groep contracten kan ondergaan.

De algemene principes van het verbintenissenrecht en de wet op het arbeidscontract van 10 maart 1900, doelen op elk contract, ut singulus, dat door elke staker wordt aangetast, los van de res inter alios, die zich op dezelfde wijze voordoet voor zijn werkmakker.

Zo vervalt het fenomeen van de collectieve staking in een juxtapositie van zoveel eenzijdige individuele geschillen, die elk concreet contract tot voorwerp heeft.

De grondslag van de oplossing ligt m.i. in de stelregel van art. 1134 B.W.B.: « de wettelijk gesloten overeenkomsten gelden als wet voor hen die ze hebben aangeaan. Zij kunnen niet herroepen worden dan met wederzijdse toestemming of de door de wet erkende oorzaken. Zij moeten te goeder trouw uitgevoerd worden. »

Welke zijn ter zake de door de wet erkende oorzaken?

Het arbeidscontract neemt een einde: volgens de wijzen door het verbintenissenrecht voorzien; — volgens de wijzen bepaald door art. 16 van de wet op het arbeidscontract en, onder meer, door de eenzijdige wil van de partijen (art. 16), met of zonder vooropzegging, rechtmatig of niet.

De overeengekomen werkprestatie is een essentieel element van de overeenkomst. Niet meer willen werken, welke de bedoelingen, de verlangens, de betrachtingen ook mogen wezen, is het contract niet meer willen zoals het gesloten was.

Zulks is zo waar dat, in ons gesteld geval, de betrachtingen uitlopen naar andere voorwaarden en derhalve naar een ander contract. De werknemer geeft ondubbelzinnig blijk van zijn wil een einde te stellen aan het contract dat hem niet meer voldoet in een van

zijn essentiële wezenlijke bestanddelen, om een ander en beter contract in de plaats te stellen.

De werkneerlegging door de staking betekent derhalve niet de verbreking, niet de schorsing — in rechte — van de overeenkomst. Ze betekent de wilsuitdrukking om een einde te stellen aan het contract.

De werkhervatting zal een nieuwe consensus vereisen: een nieuwe, een andere juridische band zal worden gesmeed.

Mag ik me veroorloven ermee te besluiten, dat zo het juridische brein er enig genoeg kan aan beleven de rechtsgeldige oplossing technisch-juridisch te verantwoorden, de sociale betrachtingen er onder lijden en de realiteit van het arbeidsleven uit het kader

springt van het — niet aangevulde — positieve thans nog in België gangbare recht.

Een andere oplossing, de lege ferenda, dringt zich op. Het actuele wetsvoorstel moet de leemte vullen.

« La mise au diapason ne peut s'opérer que par une adaptation du droit aux besoins de la vie ; dans le domaine social, plus qu'en tout autre, il importe d'éviter les discordances entre le droit et le fait, car si les cadres juridiques ne sont pas adaptés à la réalité, s'ils n'évoluent pas avec elle, les rapports du travail se développeront en dehors du droit, sous la seule dépendance du jeu des forces » (Laroque).

Het was goed dat Mr. Debouver de gelegenheid gaf erover na te denken.

Wij danken hem daarom.

Deze beide spreekbeurten werden voorafgegaan door de

Rede van Mr. J. D'HULST, voorzitter van de Conferentie der Jonge Balie te Kortrijk

Het is voor een voorzitter van een Conferentie der jonge balie een aangename taak het welkomwoord te mogen richten tot allen die de plechtige openingsvergadering, die bij de aanvang van het gerechtelijk jaar wordt gehouden, door hun aanwezigheid de passende luister bijzetten.

Mijn eerste woord richt ik tot U, mijnheer de Stafhouder. U moet ik begroeten als de advokaat, die Uw contraters tot hoofd van hun balie hebben verkozen. Zij wisten dat de Kortrijkse Balie steeds merkwaardige stafhouders heeft gekend en zij hebben nu mogen ondervinden dat U thans, dank zij de U kenmerkende eigenschappen en hoedanigheden, deze traditie waarlijk in ere houdt. Ik dank U, mijnheer de stafhouder, namens de Conferentie, om al de activiteit welke U, buiten Uw zeer drukke praktijk, voor ons, Uw jongere confraters, aan de dag legt. Het wordt de voorzitter van de Conferentie vaak gegund te ervaren hoe dicht U het leven van ons allen medeleeft.

Mijnheer de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, Uw aanwezigheid in ons midden wordt door allen naar waarde geschat en zeer op prijs gesteld. Uw voorganger, wijlen voorzitter de Necker, was op de verschillende activiteiten van onze Conferentie steeds de gewaardeerde aanwezige. Nu U thans ook daarin zijn opvolging waarneemt, behoort het ons U daarom dank te zeggen.

Mijnheer de Procureur des Konings, herhaaldelijk reeds mocht de Conferentie U in haar midden verwelkomen. Vaak reeds was het ons mogelijk vast te stellen hoe zeer U de werkzaamheden van onze Conferentie waardeert. Laat mij toe U daarvoor onze erkentelijkheid te betuigen.

Mijnheer de voorzitter der rechtbank van koophandel, het ware wellicht vermetel U in Uwe rechtszaal welkom te heten, nu U hier in feite als onze gastheer dient beschouwd en het mij vandaag gegund is Uw plaats in te nemen. De Conferentie dankt U én om Uw aanwezigheid én om de bereidwilligheid welke U haar telkenmale betoont.

Ook tot U, mijnheer de referendaris, richt ik mijn welkomwoord. U Mr. Vandekerckhove, is de Conferentie dank verschuldigd, nu iedereen weet dat al wat de Balie raakt, U ook zeer nauw aan het hart ligt.

Heren Magistraten, Uw aanwezigheid op deze openingsvergadering toont duidelijk aan dat U met ons medeleeft en medevoelt. Om deze blijken van belangstelling zult U mij veroorloven U dank te zeggen.

Mijnheer de voorzitter van het Verbond der Belgische advokaten, het is voor onze Conferentie een ware eer U in ons midden te mogen verwelkomen. Wij weten dat Uw voorzitterschap zeer veel van Uw tijd in beslag neemt. Daar U, samen met ons, deze vergadering wenste bij te wonen moeten wij dit naar behoren weten te waarderen.

U eveneens moet ik begroeten, stafhouder Victor. Wie in de juridische wereld kent Uw rusteloze activiteit niet? Wij zeggen U dank om al hetgene U sedert jaren voor de Vlaamse rechtswereld verricht en presenteert en wij zijn verheugd U heden in ons midden te ontmoeten.

Waarde Confraters, afgevaardigden der verschillende conferenties, ik wens U hartelijk te begroeten en ik dank U, omdat Uwe aanwezigheid dient uitgelegd als een blijk van waardering en echte confraterniteit.

Mes chers confrères d'expression française, je vous dis simplement, soyez les bienvenus parmi nous. Votre présence honore notre Conférence. Tous mes confrères et moi-même, nous souhaitons que la langue dans laquelle nous nous exprimons, qui vous est peut-être peu familière, ne pourra voiler l'accueil que nous voulons chaleureux.

Waarde Confraters,

U zult het mij wellicht ten kwade duiden wanneer ik U een welkomwoord toestuur. Veroorloof mij echter U te zeggen dat het verheugend is te kunnen vaststellen dat voor U allen Uw Conferentie nog iets te betekenen heeft.

Na deze welkomwoorden moet ik, om hun afwezigheid verontschuldigen:

De Minister van Justitie, weerhouden te Rome door de Conferentie van de ministers van Justitie van de Europese Gemeenschap; de Heer Minister van Mid-denstand; de Heer Delaere, voorzitter van de Werkrechttersraad; de Heren Vandebussche en Raes, Substituten van de Heer Procureur des Konings; de heer ere-advocaat Nolf.

Thans is het mij een aangename plicht hier hartelijk in Uw aller naam Mr. Paul Lambert geluk te wensen. Hij behaalde op de laatste pleitwedstrijd van het Verbond der Belgische Advocaten de tweede prijs. Mr. Lambert, deze eervolle onderscheiding strekt onze Conferentie en tevens de ganse Kortrijkse Balie tot eer.

Waarde Confraters,

Opnieuw staan wij bij de aanvang van een gerechtelijk jaar... Midden in het tijdperk van vergaande evolutie, welke wij rondom ons beleven, zal dit jaar wellicht gekenmerkt worden door wijzigingen, die mogelijk ook in ons midden bepaalde gevolgen zullen medebrengen. Deze kunnen echter niet van dergelijke aard zijn dat zij iets zouden kunnen wijzigen aan de geest van confraterniteit, welke onze Conferentie en de ganse Kortrijkse Balie zo specifiek kenmerkt. Wij allen mochten ondervinden dat deze geest door onze ouderen spontaan wordt beoefend en door de jongeren stipt wordt nageleefd. Dit mag ons des te meer tot fierheid strekken daar wij weten dat onze geest van confraterniteit — het teken welke al de leden van onze balie bindend merkt en van onze balie maakt wat zij is — nooit tot een zinloos begrip kan uitgroeien. Wij mogen ons gelukkig prijzen nu wij, midden de beslommeringen, welke ons zo prangend omklemmen, de onschatbare diensten kunnen ervaren welke de confraterniteit zo ruimschoots bieden kan.

De Conferentie, gesterkt door dit gevoel, zal in de schoot van de Balie, er het hare toe bijdragen om ook deze zin voor confraterniteit verder te helpen betrachten en uit te bouwen.

Ten slotte Mijne Heren, is het mijn taak de redenaar van deze dag in te leiden.

Zo het voorwaar sinds lang de gewoonte is dat een onzer jongere confraters voor U als feestredenaar optreedt, dan kunt U vandaag vaststellen dat deze gewoonte andermaal eer wordt aangedaan.

Mr. Lieven Debouwer heeft aanvaard voor U het woord te voeren en hij heeft ons zodoende bereidwillig geholpen bij het behouden van een traditie welke sinds jaren in ons midden is gevestigd.

Moet ik U meester Debouwer voorstellen?

Nadat onze stafhouder had aanvaard hem als patroon bij te staan werd hij op 12 januari 1961 opgenomen op de lijst der stagiairs.

Als onderwerp wenst hij vandaag te behandelen: « Het stakingsrecht in België ».

Na de louter juridische en meer litteraire onderwerpen, welke in vroegere jaren werden behandeld, lijkt het mij niet ongepast in een tijdperk, waar het sociale in zeer grote mate alle verhoudingen sterk beïnvloedt even de aandacht te vestigen op het probleem dat de feestredenaar vandaag voor U zal ontwikkelen.

Mr. Lieven Debouwer, met genoeg geef ik U het woord.

DE NEDERLANDSE TEKST VAN HET STRAFWETBOEK

Nadat nog maar sedert korte tijd de officiële tekst van het Burgerlijk Wetboek, zoals deze gestemd werd door het Parlement, in werking kwam, vernemen wij dat de commissie, onder voorzitterschap van Prof. E. Van Dievoet, reeds gereed is met de volledige vertaling van het Strafwetboek.

Zopas werd de tekst van deze vertaling op plechtige wijze aan de Heer Minister van Justitie door Prof. E. Van Dievoet overhandigd.

Wij zijn uiterst gelukkig vast te stellen met welke spoed de commissie de haar toevertrouwde taak tot een goed einde brengt en wij hopen dat het Parlement zonder verwijl deze nieuwe tekst zal stemmen en dat wij binnen korte tijd zullen beschikken over een officieel en rechtskrachtig Nederlands Strafwetboek.

Wij delen hieronder de redevoeringen mede die uitgesproken werden door Prof. E. Van Dievoet en door de Heer Minister van Justitie P. Vermeylen, bij de overhandiging van het ontwerp opgesteld door de commissie.

* * *

Rede van Prof. E. Van Dievoet

Mijnheer de Minister,

De Commissie belast met de voorbereiding van de Nederlandse tekst van de Grondwet, de wetboeken en de voornaamste wetten en besluiten, en de Centrale Commissie voor de Nederlandse Rechtstaal en Bestuursaal in België hebben de eer U het *Ontwerp van Nederlandse tekst van het Strafwetboek te overhandigen*. De eerste heeft de tekst opgemaakt, de tweede heeft hem goedgekeurd.

De Commissies zijn gelukkig dit te kunnen doen. Immers, de toestand die wij tot op heden kennen, is zonderling te noemen en menig man staat verbaasd

wanneer men hem daarop wijst: ons Strafwetboek dagtekent van het jaar 1867 en is uitsluitend in het Frans gesteld: niet alleen moeten onze Vlaamse medeburgers zich tevreden houden met een vertaling, maar de arresten en vonnissen waarbij zij worden veroordeeld berusten op teksten die luiden in een taal die niet de hunne is. Ook cultureel is de hervorming van belang: de wetenschap van het strafrecht in het Nederlands beoefend moet kunnen arbeiden met Nederlandse teksten en niet met vertalingen: het onderwijs en de rechtsleer vereisen dit. Het individu en de gemeenschap zullen door de hervorming worden gediend.

Dit is nu het derde belangrijke werk van de Commissie: daar was vooreerst de Nederlandse tekst van de Grondwet, maar de Constituante die wij enkele jaren geleden hebben gekend is uiteengegaan vooraleer haar werk tot een goed einde kon worden gebracht. De Nederlandse tekst van het Burgerlijk Wetboek heeft een beter lot gekend: dit wetboek bestaat sinds 18 mei 1962 in twee gelijkwaardige versies, de Nederlandse en de Franse.

Ik hoef er U niet op te wijzen, Mijnheer de Minister, dat de ons toevertrouwde taak veel zorg en arbeid vraagt. Het publiek mag weten dat de eerstgenoemde Commissie elke week een hele dag vergadert en dat, tussen de vergaderingen in, de voorzitter, enkele leden en de secretarissen veel tijd besteden aan de voorbereiding van hetgeen door de vergadering zal worden behandeld. Men spreekt soms van de Commissie Van Dievoet: ik moet dit vaderschap ontkennen en hulde brengen aan mijn medewerkers, rechtsgeleerden en taalkundigen, die met bevoegdheid, met toewijding en in volledige kameradschappelijke verstandhouding samenwerken. Zodanige samenwerking is, geloof ik, enig in haar soort, en zij komt niet alleen het recht, maar ook de taalkunde ten goede.

Over de gerezen moeilijkheden zal ik niet veel vertellen. Rechtskundige en taalkundige vragen rijzen telkens weer op. De oplossing vraagt allerlei onderzoek, ook historisch onderzoek. B.v. *force publique*: 1800 tot nu; *subornation de témoins*: woordenboeken 18de eeuw en begin 19de. Zelfs de techniek komt er bij kijken: wij hebben moeten uitmaken, op het gebied van de misdrijven tegen de munt, de juiste betekenis van poinçon, coin, carré, matrice, sceau; wij hebben de muntmeester bezocht die ons, aan de hand van zijn collecties, wegwijs heeft gemaakt. Sommige termen van het Strafwetboek zijn moeilijk te vertalen, omdat de juiste betekenis niet kan worden achterhaald, b.v. violation de tombeaux et de sépulture: wat is sépulture in het enkelvoud, naast tombeaux in het meervoud? Wij zijn tot het besluit gekomen dat de enige zekere oplossing was, de twee Franse uitdrukkingen weer te geven door een enkele term: grafschennis... ten einde niet te moeten interpreteren. Dit is in ieder geval juist en volledig.

De Commissie is eenparig van oordeel dat wij zuiver algemeen Nederlands moeten schrijven, vrij van elk dialect en van alle gallicismen. Die onderneming gaat niet zonder hindernissen. *Habituellement*, bij gewoontedelicten is niet gewoonlijk (= doorgaans), maar « die van iets een gewoonte maakt » en *volontairement* in de zin van « met het inzicht om » luidt niet vrijwillig (= zonder te zijn gedwongen), maar opzettelijk.

Wil dit nu zeggen dat de terminologie van ons Strafwetboek in alle opzichten, met de Nederlandse overeenstemt? Natuurlijk niet: het Belgische en het Nederlandse strafrecht zijn niet identiek, en waar de rechtsinstellingen verschillen, dringt een onderscheid zich op: zo b.v. worden de misdrijven bij ons ingedeeld in misdaden, wanbedrijven en overtredingen, waar het Nederlandse strafrecht alleen de termen misdrijven en overtredingen kent, waarvan overigens de betekenis een andere is dan bij ons. Mag ik er op wijzen dat de Nederlandse woordenboeken op dit technisch-juridisch gebied zeer onbetrouwbaar zijn, vermits zij steunen op de eigen, Hollandse wetgeving?

Nog een enkel woord verlang ik hieraan toe te voegen: een zeker aantal bepalingen dagtekenen van na de zogenaamde « gelijkheidswet » van 18 april 1898. Die bezitten een officiële Nederlandse versie: evenals voor het burgerlijk recht heeft de Commissie die teksten moeten herzien, want daarin komen fouten en onnauwkeurigheden voor, en daar heerst verwarring in de begrippen. Zij moeten worden verbeterd, wil men een Strafwetboek tot stand brengen dat gaaf is, modern en eenvormig van taal, een wetboek dat aan de behoeften van de praktijk en van de rechtswetenschap voldoet.

Mijnheer de Minister, hierbij overhandigen wij U dan de vrucht van onze arbeid. Moge de Nederlandse versie van het Strafwetboek door de Regering en door het Parlement worden behandeld met dezelfde bekwame spoed als de Nederlandse versie van het Burgerlijk Wetboek is te beurt gevallen.

* * *

Rede van de Heer Minister van Justitie P. Vermeylen

Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heren,

Ik heet u hartelijk welkom en ik dank u voor de overhandiging van wat u noemt « de vrucht van uw arbeid »; ik wens u geluk met de voltooiing ervan.

Deze kleine samenkomst, mijne Heren, is in zekere zin van historische betekenis. Na meer dan honderd-

dertig jaar — horresco referens! — zal het Vlaams gedeelte van onze bevolking eindelijk een strafwetboek hebben in eigen taal en zal het daardoor een achterstand van nagenoeg een eeuw hebben ingehaald op zijn Waalse medeburgers.

Zo is er dan weer een stap gezet in de lange en moeizame evolutie naar de volstrekte gelijkheid van Walen en Vlamingen.

Het moet u, Mijnheer Van Dievoet, wel aangenaam zijn weer een gedeelte van uw taak te kunnen opleveren en de voltooiing te beleven van een stuk van de arbeid waarvan gij in Vlaanderen zo lange jaren de promotor zijt geweest. Want, al wijst gij het vaderschap van de Commissie waarvan gij de voorzitter zijt af, zij zal voor altijd de « Commissie Van Dievoet » zijn en blijven. Wanneer wij trouwens, wij zijn toch juristen, ons een onderzoek naar het vaderschap zouden veroorloven, dan zouden in de geschiedenis van de strijd voor de vernederlandsing van het Vlaams rechtsleven, heel wat bezwarende omstandigheden in uw richting wijzen! Natuurlijk zijt gij omringd door de meest vooraanstaande medewerkers, maar de drijvende kracht is toch steeds van u uitgegaan, dat weten wij allen.

Bij de dank en de hulde die ik hier uitspreek, betrek ik graag alle leden van de door u « aangevoerde » commissie die, ik ben ervan overtuigd, met toewijding en met vreugde aan dit werk hebben deelgenomen. Met toewijding omdat het allen vakmensen zijn die, ieder in hun domein, het belang inzien van de taak waaraan zij deelachtig zijn; met vreugde, omdat zij er zich allen van bewust zijn een gemeenschap te dienen waarvan zij zelf deel uitmaken.

Uw werk, mijne Heren, gebeurt in de stilte van de studeerkamer en in de sereniteit van uw commissiezaal; het is niet spectaculair en de buitenstaander beschouwt het resultaat ervan als vanzelfsprekend.

Zij die de evolutie van onze politiek en onze instellingen beter kennen, zullen inzien dat de vernederlandsing van ons rechtsleven en van de wetgeving niet altijd zo vanzelfsprekend is geweest en dat er eertijds velen waren voor wie zij niet te verwezenlijken en zelfs ten zeerste ongewenst scheen.

U wijst daareven op de culturele betekenis van de nakende hervorming. Zeker zullen het onderwijs en de rechtsleer door de nieuwe tekst gediend zijn. Het gaat niet op dat het recht wordt onderwezen aan de hand van teksten die slechts een niet rechtsgeldige vertaling zijn uit een andere taal. En dit is toch de toestand van onze Vlaamse rechtsfaculteiten. Evenmin is het nog langer te aanvaarden dat een burger veroordeeld wordt op grond van een tekst die enkel rechtsgeldigheid heeft in een taal die niet de zijne is. En dit is toch nog steeds het geval in onze gerechten met het Nederlands als voertaal. Maar ook in het algemeen zal de rechtspraktijk de invloed ondergaan van de nieuwe tekst. Niet in de inhoud, maar wel in de stijl waarin de teksten worden geschreven. Het zal niet meer nodig zijn, bij het schrijven van een Nederlandse verhandeling bijvoorbeeld, de Franse tekst voor ogen te hebben, met al de invloeden op taalgebied die dat gebruik heeft, en de teksten van rechtspraak en rechtsleer zullen in Vlaanderen kunnen opgesteld worden in de geest van de eigen taal, zonder directe vreemde invloed.

Mijne Heren, het ware wenselijk geweest deze kleine plechtigheid meer omvang te geven en meer luister bij te zetten dan de omstandigheden ons thans hebben

mogelijk gemaakt. Weest ervan overtuigd dat ik, bij de behandeling in het Parlement, de gelegenheid niet zal laten voorbijgaan om te wijzen op de betekenis van deze nieuwe verwezenlijking waarmee het Vlaamse cultuurpatrimonium wordt verrijkt.

Als staatsburger en als Minister van Justitie kan ik slechts met dankbaarheid en vreugde deze bijdrage

tot de Vlaamse cultuur in ontvangst nemen en u vragen, Mijnheer de Voorzitter en geachte Heren, aan alle leden van de commissie kennis te willen geven van de erkentelijkheid van de Minister en van zijn belofte ervoor te zorgen dat het parlement de teksten die zij hebben opgesteld onverwijld als rechtsgeldig zal goedkeuren.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 20 november 1961.

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadsheer-verslaggever : M. Naulaerts.

Eerste Advokaat-generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Deskundige in strafzaken. — Niet afleggen van de wettelijke eed alvorens zijn taak aan te vatten. — Nietigheid van het verslag. — Ook als gewone inlichting zonder enige bewijsrechtelijke waarde.

Een verslag opgemaakt door deskundigen, die de wettelijke eed niet hebben afgelegd alvorens de uitvoering van hun taak aan te vatten is nietig en mag zelfs niet bij wijze van gewone inlichting in aanmerking genomen worden.

Het bij art. 44, lid Sv. bepaalde is van openbare orde; de hierbij voorgeschreven vorm is een wezenlijke vorm, die geldt voor elke door een strafrechtbank bevolen expertise, zelfs indien nog enkel de burgerlijke vordering voor dit gerecht aanhangig is.

Verstryngte t./ Buysse.

Gelet op het bestreden arrest, op 5 mei 1961 gewezen door het Hof van beroep te Gent;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 43, 44 namelijk lid 2 (gewijzigd door het enig artikel van de wet van 3 juli 1957), 154, 190, 211 van het wetboek van strafvordering, 3, 4 van de wet van 17 april 1878 bevattende de voorafgaande titel van dit wetboek, en 97 van de Grondwet,

doordat, om aanlegger tot schadevergoeding te veroordelen, het bestreden arrest, en het vonnis dat het bevestigt, steunen op het verslag van de heren De Busscher, Lefebvre en Van Ortshoven, als deskundigen aangesteld door vonnis van de correctionele rechtbank te Dendermonde, van 29 juni 1959,

dan wanneer, uit geen enkel stuk van de rechtspleging, zoals het arrest het vaststelt, blijkt dat deze deskundigen, vooraleer met de uitvoering van hun taak een aanvang te maken, de wettelijke eed afgelegd hebben, zodat, wegens niet naleving van de substantiële vorm voorgeschreven, door artikel 44, lid 2, van het wetboek van strafvordering, bepaling van openbare orde, en toepasselijk op elk deskundig onderzoek door een rechtsprekende strafrechtsmacht bevolen, zelfs indien voor deze laatste alleen de vordering van de burgerlijke partij nog hangend is, dit verslag nietig was, zelfs als gewone inlichting, en het bestreden arrest deze nietigheid zich heeft toegeëigend door niettemin uitdrukkelijk op dit verslag gesteund te hebben :

Overwegende dat uit de stukken van de procedure

blijkt dat, bij vonnis van de Correctionele Rechtbank te Dendermonde van 29 juni 1959, de heren De Busscher, Lefebvre en Van Ortshoven als deskundigen werden aangesteld; dat hun verslag op 8 november 1960 aan de rechtbank werd overgemaakt;

Overwegende dat, luidens artikel 44, lid 2, van het wetboek van strafvordering, zoals het vervangen werd door het enig artikel van de wet van 3 juli 1957, de deskundigen, in strafzaken, gehouden zijn de door dit artikel voorgeschreven eed af te leggen, alvorens zij de uitvoering van hun taak aanvatten; dat deze bepaling van openbare orde is, en dat de vorm, welke zij voorschrijft, een wezenlijke vorm is, toepasselijk op elke door een strafrechtbank bevolen expertise, zelfs indien nog enkel de burgerlijke vordering vóór dit gerecht aanhangig is;

Overwegende dat uit geen stuk, waarop het Hof acht vermag te slaan, blijkt dat de deskundigen voornoemd, die niet ter terechtzitting werden verhoord, de wettelijke eed hebben afgelegd, alvorens zij de uitvoering van hun taak hebben aangevat; dat de melding aan de voet van hun verslag, dat zij zweren hun opdracht in eer en geweten, nauwgezet en eerlijk te hebben vervuld, niet kan volstaan ten bewijze van de nakoming van dit wezenlijk vereiste;

Overwegende dat een verslag opgemaakt door deskundigen die de wettelijke eed niet hebben afgelegd alvorens de uitvoering van hun taak aan te vatten, nietig is en zelfs niet bij wijze van gewone inlichting in aanmerking mag worden genomen;

Overwegende dat de rechter in hoger beroep, evenals de eerste rechter, bedoeld verslag, zelfs als eenvoudige inlichting, van de elementen, waarop hij zijn overtuiging heeft gegrond, niet heeft uitgesloten, doch daaruit uitdrukkelijk inlichtingen heeft geput om de aan verweerder toegekende vergoedingen te bepalen;

Overwegende dat, gezien hoger bedoelde wetsbepaling van openbare orde is, het middel vóór het Hof kan worden tegengeworpen, zelfs indien de aanlegger het voor de feitenrechter niet heeft ingeroepen of indien beide partijen het voor die rechter eens zijn geweest dat de aan verweerder toekomende vergoedingen aan de hand van aan dit verslag ontleende inlichtingen zouden worden begroot;

Dat het middel gegrond is;

Om deze redenen,

en zonder acht te slaan op de overige middelen,

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 29 maart 1962.

Eerste Voorzitter : M. Giroul.

Raadsheer-verslaggever : M. Moriamé.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs. della Faille d'Huyse en Pirson.

1. Pleitbezorger. — Is noch een ambtenaar noch een openbaar officier. — De door een pleitbezorger voor een partij genomen conclusies bezitten niet het karakter van een authentieke akte.
2. Betaling. — De enkele kennis door de schuldenaar van de overdracht van de schuldvordering volstaat niet om de betaling aan de oorspronkelijke schuldeiser te weigeren.

1. De pleitbezorger bij een rechtbank van eerste aanleg of bij een hof van beroep is noch een ambtenaar noch een openbaar officier; geen enkele wetsbepaling geeft aan de akten van de pleitbezorger en namelijk aan de conclusies die hij namens een partij neemt, het karakter van een authentieke akte.
2. De enkele kennis door de schuldenaar van de overdracht van de schuldvordering volstaat niet om hem de schuldvordering tegenstelbaar te maken en om hem toe te laten de betaling van zijn schuldvordering aan de schuldeiser, jegens wie hij ze heeft aangegaan, te weigeren.

Vilain t/ Van Impe.

Gelet op het bestreden arrest, op 27 juni 1960 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1101, 1134, 1165, 1239, 1315, 1317, 1319, 1583, 1690 van het burgerlijk wetboek, 141 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering 1 van de wet van 16 december 1851 en 97 van de Grondwet.

doordat het bestreden arrest, erkennende dat de schuldvordering krachtens dewelke verweerster optreedt, door haar op 13 april 1959 aan de heer Denis overgedragen geweest is, verklaart dat aan verweerster jegens aanlegger haar schuldvordering niet ontrokken is, omdat gezegde aanlegger de overdracht in een authentieke akte niet aangenomen heeft, dan wanneer aanlegger deze overdracht inroepende, in zijn bijkomende conclusies, regelmatig vóór het Hof van beroep genomen en bij het bestreden arrest gevoegd, en er staande houdende « dat hij dienvolgens slechts tegenover de overnemer kon gehouden worden », gezegde overdracht (onder voorbehoud van de gegrondheid van de ingeroepen schuldvordering) aannam in zijn conclusies, welke een authentieke akte uitmaakten of er mede gelijkstonden :

Overwegende dat het middel zich ertoe beperkt tegen het bestreden arrest de grief aan te voeren de conclusies waarin aanlegger de overdracht van de litigieuze schuldvorderingen aan de heer José D. inriep niet te hebben beschouwd als een authentieke akte uitmakende;

Overwegende dat de pleitbezorger bij een rechtbank van eerste aanleg of bij een hof van beroep noch een ambtenaar noch een openbare officier is en dat geen enkele wetsbepaling aan de akten van de pleitbezorger, en namelijk aan de conclusies welke hij namens een partij neemt het karakter van een authentieke akte geeft;

Dat het middel naar recht faalt;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1101, 1134, 1165, 1239, 1315, 1583, 1690 van het burgerlijk wetboek, 1 van de wet van 16 december 1851 en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest verklaart dat aanlegger niet ontvankelijk is aan verweerster, schuldeiseres die hem vervolgt, een gebrek aan hoedanigheid tegen te stellen hieruit afgeleid, dat zij haar schuldvordering overgedragen had, « zolang de overdracht aan de overgedragen schuldenaar niet betekend geweest is of deze ze in authentieke akte niet aangenomen heeft », ofschoon aanlegger van deze overdracht kennis gehad heeft, omdat « iedere gedachte van bedrog uitgesloten is, daar het in volledig akkoord met de nieuwe overnemer José Denis is dat beroepene, op haar beurt overdraagster van de litigieuze schuldvorderingen, de rechtspleging van invordering vervolgt »;

dan wanneer de betaling slechts geldig kan gedaan worden aan de schuldeiser of aan iemand die van hem last gekregen heeft, of die door het gerecht of door de wet gemachtigd zou zijn voor hem te ontvangen, en dat een schuldeiser die zijn schuldvordering overgedragen heeft niet gerechtigd is de betaling te ontvangen of de invordering ervan te vervolgen, zelfs indien de schuldeiser overnemer hem laat handelen,

en dan wanneer aanlegger, daar hij het bestaan van zijn recht tot de tussen te komen beslissing moet bewijzen, zijn eis verworpen moet zien, bij gebrek aan hoedanigheid, indien hij dit recht verliest vooraleer er uitspraak gedaan wordt :

Overwegende dat de enkele kennis door de schuldenaar van de overdracht van de schuldvordering niet volstaat om hem de schuldvordering tegenstelbaar te maken en om hem toe te laten de betaling van zijn schuldvordering aan de schuldeiser jegens wie hij ze aangegaan heeft te weigeren; dat het middel niet inroepert dat aanlegger deze overdracht erkent of aangenomen had, en dat uit de vaststelling van het arrest, in het middel overgenomen, blijkt, dat door zijn schuldvordering aan verweerster te betalen aanlegger niet met schending van de rechten van de overnemer zou gehandeld hebben;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

Om deze redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

RAAD VAN STATE

5e Kamer — 6 april 1962

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsleden : M.M. Mast en Mees.

Substituut-auditeur-generaal : M. De Leye.

Statuut van het Rijkspersoneel. — Bevordering. — Advies. — Talen in bestuurszaken.

1. Indien de Minister niet instemt met de hem gedane bevorderingsvoorstellen, staat het hem vrij om nieuwe voorstellen te verzoeken; de directieraad gaat zijn bevoegdheid niet te buiten door de toestand ingevolge die ministeriële beslissing opnieuw te onderzoeken en door nieuwe voorstellen te doen.
2. Uit de regel, volgens welke de kandidaten bij gelijk signalement naar hun ancienniteit worden gerangschikt, vloeit niet voort dat de benoemende overheid door de ancienniteit van die personeelsleden is gebonden bij de toekenning van de bevordering.

3. Door een passend evenwicht in het getal der betrekkingen, die voor de kandidaten van elke taalgroep worden bestemd, voor te schrijven, heeft de wetgever aan de benoemende overheid het recht gelaten om te oordelen onder welke voorwaarden dit evenwicht moet worden verwezenlijkt. De Raad van State heeft in deze zijn beoordeling niet in de plaats van de benoemende overheid te plaatsen. Verzoeker bewijst niet dat de Minister zijn macht zou hebben afgewend door te beslissen dat moest gestreefd worden naar gelijkheid in de numerieke vertegenwoordiging van de ambtenaren van beide taalrollen.

Papy t/ Belgische Staat (Minister van Financiën).

Arrest nr 9296.

Overwegende dat het beroep strekt tot nietigverklaring van het ministerieel besluit van 11 oktober 1960 dat E.L. Van Remoortere benoemt tot onderbureaucheef bij het bestuur der pensioenen; dat de bestreken akte ter kennis van het personeel is gebracht door de dienstnota van 17 oktober 1960;

Overwegende dat op 1 mei 1960 het organiek kader van het bestuur der pensioenen van het Ministerie van Financiën vierenvestig betrekkingen van onderbureaucheef telde; dat vijfentwintig van die betrekkingen door personeelsleden van de Franse taalrol en achttien door personeelsleden van de Nederlandse taalrol bezet waren; dat de directieraad van het Ministerie van Financiën in zijn vergadering van 1 juli 1960 voorstelde verzoeker, die tot de Franse taalrol behoort, tot onderbureaucheef te benoemen; dat dit voorstel op 4 juli 1960 ter kennis van het personeel werd gebracht; dat drie kandidaten, onder wie de tussenkomende partij, op 8 juli 1960 een gezamenlijk bezwaar hebben ingediend waarin zij deden gelden, dat een benoeming van een kandidaat van de Franse taalrol het bestaande onevenwicht nog scherper zou stellen; dat de directieraad, na dit bezwaar in zijn vergadering van 29 juli 1960 te hebben onderzocht, zijn voorstel ten gunste van verzoeker heeft gehandhaafd; dat de Minister van Financiën op 24 augustus 1960 liet weten dat, met het oog op het taalevenwicht, een ambtenaar van de Nederlandse taalrol moest worden benoemd; dat de directieraad op 9 september 1960 heeft voorgesteld, de tussenkomende partij, die tot de Nederlandse taalrol behoort, te benoemen; dat verzoeker op 19 september 1960 bezwaar heeft ingediend en heeft doen gelden dat er bij het bestuur der pensioenen heel wat meer Franse dan Nederlandse zaken zijn zodat een numerieke gelijkheid aanleiding zou geven tot werkelijke onrechtvaardigheid; dat de directieraad in zijn vergadering van 23 september 1960 van dit bezwaar kennis heeft genomen en, na eraan te hebben herinnerd waarom hij eerst gemeend had de benoeming van verzoeker te moeten voorstellen, vaststelde dat de bezwaarschriften geen de raad onbekende gegevens bevatten, besloot deze bij het dossier te voegen en het ten gunste van de tussenkomende partij gedane voorstel handhaafde; dat daarop het bestreden ministerieel besluit tot stand is gekomen;

Overwegende dat verzoeker zich beroept op schending van artikel 75 van het statuut van het Rijkspersoneel en op artikel 23 van het koninklijk besluit van 7 augustus 1939, aangevuld door artikel 3 van het koninklijk besluit van 24 juni 1953, voor zover het door de directieraad te zijnen gunste gedane voorstel «niet gecritiseerd is en de raad dus de kandidaturen » niet opnieuw heeft moeten onderzoeken aan de hand

» van de bezwaren die door de geweerde kandidaten » waren ingediend»; dat verzoeker doet gelden, dat de directieraad het onwettelijk initiatief heeft genomen, een nieuw voorstel ten gunste van de tussenkomende partij te doen;

Overwegende dat het middel in feite faalt doordat tegen het voorstel van 1 juli 1960 bezwaar is ingediend, onder meer door de tussenkomende partij op 8 juli 1960; dat het de Minister, die niet instemde met de hem gedane voorstellen, vrij stond, om nieuwe voorstellen te verzoeken; dat de directieraad zijn bevoegdheid niet te buiten is gegaan door de toestand ten gevolge van de beslissing van de Minister van Financiën van 24 augustus 1960 opnieuw te onderzoeken en door nieuwe voorstellen te doen;

Overwegende dat verzoeker doet gelden, dat het bestreden besluit genomen is met schending van artikel 20 van het koninklijk besluit van 7 augustus 1939, want dat het voorstel ten gunste van de tussenkomende partij niet gemotiveerd is :

Overwegende dat dit middel in feite faalt, dat uit de notulen van de vergaderingen van 9 en 23 september 1960 van de directieraad blijkt dat deze, geleet op de beslissing van de Minister om een ambtenaar van de Nederlandse taalrol te benoemen, het ten gunste van de tussenkomende partij gedane voorstel heeft verantwoord op grond van het signalement «zeer goed» en op grond van het feit dat zij grootse anciënniteit bezat;

Overwegende dat verzoeker beweert dat de bestreden benoeming gedaan is met schending van de artikelen 75 van het koninklijk besluit van 2 oktober 1937 en 23 van het koninklijk besluit van 7 augustus 1939, voor zover zijn bezwaarschriften door de directieraad niet schijnen te zijn onderzocht;

Overwegende dat verzoekers argumenten in zijn bezwaarschrift tegen het voorstel en gunste van de tussenkomende partij grondig waren overwogen tijdens de vergadering van de directieraad van 29 juli 1960; dat de directieraad in zijn vergadering van 23 september 1960 heeft verwezen naar zijn beraadslagingen van 29 juli 1960 en dat hij op die vergadering terecht heeft kunnen verklaren, dat verzoekers bezwaarschrift geen gegevens bevatte; dat het middel in feit faalt;

Overwegende dat verzoeker doet gelden, dat het bestreden besluit in strijd is met artikel 22 van het koninklijk besluit van 7 augustus 1939, voor zover het niet erkent dat hij meer anciënniteit bezit dan de tussenkomende partij;

Overwegende dat uit de regel, volgens welke de kandidaten bij gelijk signalement naar hun anciënniteit worden gerangschikt, niet voortvloeit, dat de benoemende overheid door de anciënniteit van die personeelsleden is gebonden bij de toekenning van de bevordering; dat dit middel in rechte faalt;

Overwegende dat verzoeker beweert, dat het bestreden ministerieel besluit in strijd is met artikel 9, § 4, van de wet van 28 juni 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken, voor zover de Minister het door de wetgever gewilde passend evenwicht niet in acht heeft genomen, een passend evenwicht dat niet noodzakelijk het numeriek evenwicht is; dat hij in dit verband betoogt, dat de vacant geworden plaats bezet was door een ambtenaar van de Franse taalrol en dat bovendien het bestuur der pensioenen meer Franse dan Nederlandse zaken te behandelen krijgt;

Overwegende dat de wetgever, door een passend evenwicht in het getal der betrekkingen die voor de kandidaten van elke taalgroep worden bestemd, in acht te doen nemen, aan de benoemende overheid het recht heeft gelaten om te oordelen onder welke voor-

waarden dit evenwicht moet worden verwezenlijkt; dat de Raad van State in dezen zijn beoordeling niet in de plaats van die van de benoemende overheid heeft te stellen; dat het middel niet opgaat; dat verzoeker niet bewijst, dat de tegenpartij haar macht zou hebben afgewend door te beslissen « dat diende te worden gestreefd naar gelijkheid » in de numerieke vertegenwoordiging van de ambtenaren van beide taalrollen.

Besluit :

Artikel 1 : Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e Kamer. — 8 juni 1962.

Voorzitter : M. de Foy.

Raadsheren : M.M. Caron en Vroomans.
Advocaten : Mrs. Maerten en Van de Mert.

Bevelschrift van Voorzitter op grond van art. 221 B.W.

— **Betaling van gerechtskosten aan deurwaarder naar aanleiding van betekening.** — Geen berusting.
— **Beroep tegen bevelschrift op grond van onbevoegdheid of machtoverschrijding.** — **Vestiging van echtelijke woning.** — **Voorziening van de vrouw.**
— **Bevoegdheid van de Rechtbank of van de Voorzitter in kortgeding.**

De betaling van de kosten van het geding aan de deurwaarder ingevolge diens verklaring dat bij gebreke aan het bevel te voldoen, appellante ertoe zal gedwongen worden door alle rechtsmiddelen; levert geen berusting op, aangezien deze betaling niet uit eigen beweging geschiedde.

De bevoegdheid van de Voorzitter der Rechtbank om in het kader van art. 221 par. 1 van het B.W., dringende en voorlopige maatregelen te bevelen in het belang van een der echtgenoten is afhankelijk van de dubbele vaststelling dat een der echtgenoten grovelijk aan zijn plichten tekort komt en dat er hoogdringendheid bestaat.

Luidens art. 217 B.W. wordt het beroep van de vrouw tegen de vaststelling van de echtelijke verblijfplaats door de man ingesteld bij de rechtbank van eerste aanleg of bij de rechter in kortgeding. De Voorzitter van de Rechtbank is onbevoegd om kennis te nemen van dit beroep in het kader van art. 221 B.W.

De Mees t/ Grijs.

Overwegende dat de oorspronkelijke eis van appellante ertoe strekt voorlopige maatregelen tussen partijen te horen bevelen op grond van art. 221 van het Burgerlijk Wetboek o.a. het vestigen van de echtelijke woonst te Mechelen, Auweghemstraat en het toekennen van een onderhoudsgeld van 2.500 F.;

Overwegende dat geïntimeerde opwerpt, dat het beroep niet ontvankelijk is, omdat appellante de kosten van het geding naar aanleiding van de betekening van het bevelschrift aan de deurwaarder betaalde;

Overwegende dat deze betaling zonder voorbehoud ingevolge de verklaring van de betekende deurwaarder dat bij gebrek aan het bevel te voldoen, appellante er toe zal gedwongen worden door alle rechtsmiddelen, geen berusting uitmaakt, daar deze betaling niet uit eigen beweging geschiedde (Vergel. Cass. 5-10-1911, Pas. 496);

Overwegende dat bovendien de berusting vóór het

verstrijken van de termijn van beroep niet toelaatbaar is omdat in casu de onbevoegdheid van de voorzitter in het gedrang komt en van openbare orde is;

Overwegende dat uit de voorbereidende werkzaamheden der wet van 30 april 1958 blijkt, dat de wetgever in verband met het nieuw artikel 221 van het Burgerlijk Wetboek de tot stand gekomen rechtsleer en rechtspraak met betrekking tot het vorig artikel 214j van het Burgerlijk Wetboek heeft willen bekrachtigen, volgens dewelke de krachtens artikel 214j genomen bevelschriften niet voor hoger beroep vatbaar waren tenzij wegens onbevoegdheid of machtoverschrijding; (Cass. 1-4-1960, Pas. I, bl. 894);

Overwegende dat artikel 221 par. 1 van het Burgerlijk Wetboek aan de Voorzitter der rechtbank van eerste aanleg de macht toekent dringende en voorlopige maatregelen te bevelen in het belang van een der echtgenoten indien de andere echtgenoot grovelijk zijn plichten verzuimt; (Beroep Brussel 26-4-1960 Pas. 1961 II- 39; Beroep Brussel 7-6-1961 R.W. 61/62 kol. 99);

Overwegende dat de eerste rechter de vraag van appellante afwees en de vraag van geïntimeerde omtrent de echtelijke woonst inwilligde;

Dat hij echter geenszins vaststelde, dat een der echtgenoten grovelijk aan zijn plichten tekort is gekomen, en dat er hoogdringendheid bestond;

Overwegende dat de eerste rechter alzo zijn bevoegdheid om voorlopige maatregelen krachtens artikel 221 van het Burgerlijk Wetboek te nemen, overschreden heeft;

Overwegende dat bovendien kan aangestipt worden dat het verhaal betreffende de woonstkeuze luidens artikel 217 B.W. in de bevoegdheid van de rechtbank of van de Voorzitter zetelende in kortgeding valt;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935, waarvan toepassing werd gedaan;

Rechtdoende op tegenspraak,

Gehoord het eensluidend advies van de heer Substituut-procureur-generaal Krings, gegeven in openbare zitting;

Alle andere of strijdige besluiten als ongegrond verwerpende,

Ontvangt het beroep en verklaart het gegrond;

Zegt dat de Voorzitter der rechtbank van eerste aanleg te Mechelen onbevoegd was om over de kwestieuze maatregelen te beslissen. Doet derhalve het bevelschrift a quo te niet;

Compenseert de kosten van beide aanleggen gelet op de hoedanigheid der partijen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

7e Kamer. — 7 maart 1962.

Voorzitter : M. Verougstraete.

Raadsheren : M.M. Noest en Le Fevere de Ten Hove.

Substituut-Procureur-generaal : M. Verhegge.

Advocaten : Mrs. Jacquart, Grysole, Derycke en Vander Eecken.

1. **Vennootschap.** — **De P.V.B.A., die niet een van de oprichters onderscheiden patrimonium bezit, is een schijnvennootschap.** — **Mogelijkheid van het bestaan van een feitelijke vereniging onder de oprichters van de niet-bestaande P.V.B.A.**
2. **Handelaar.** — **Drijven van handel achter het scherm van een schijnvennootschap.**

1. Moet als een schijnvennootschap worden aangemerkt de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, wanneer de zgn. vennoten ervan nooit het inzicht hebben gehad een eigen patrimonium aan de vennootschap te verschaffen, door nl. het onderschreven kapitaal niet te storten. Het bezit door de P.V.B.A. van een afzonderlijk patrimonium, gescheiden van dat der vennoten, behoort tot het wezen van dit soort vennootschap.

Het niet bestaan van de P.V.B.A. wegens het ontbreken van een afzonderlijk kapitaal sluit het bestaan niet uit van een feitelijke vereniging tussen de zgn. oprichters, vermits voor de feitelijke vereniging een separaat vermogen niet vereist is.

2. De personen, die achter het scherm van een schijnovereenkomst gezamenlijk handeldrijven bezitten de hoedanigheid van handelaars, althans tot op de datum, waarop de schijnvennootschap failliet wordt verklaard.

De Bruyn, Van Vaerenbergh en De Bruyn t/ Mr. W. Vander Eecken qq. (Faillissement De Bruyn, Van Vaerenbergh en De Bruyn).

Gezien de stukken o.m. de grosse van het aangevochten vonnis verleend door de Rechtbank van Koophandel te Aalst in dato 2 september 1960;

Overwegende dat het beroep naar tijd en vorm regelmatig is;

Overwegende dat de eerste rechter terecht de P.V.B.A. Bonytex voor een schijnvennootschap heeft gehouden; om reden dat de zozegde vennoten nooit het inzicht hebben gehad een eigen patrimonium aan de P.V.B.A. te verschaffen; dat nl. zoals reeds overwogen werd in het vonnis dd. 3 juni 1960, waarbij de appellanten ambtshalve in staat van faillissement werden verklaard, het onderschreven kapitaal niet werd gestort en de schaarse comptabiliteitsdocumenten van de P.V.B.A. geen enkele actieve post bevatten; dat het bezit door de P.V.B.A. van een afzonderlijk patrimonium, gescheiden van dat der vennoten, tot het wezen van dit soort vennootschap behoort;

Overwegende dat het feit dat, zoals de tweede en de derde appellanten zelf bekennen, tot deze fictieve stichting werd overgegaan met het doel aan Frans De Bruyn het middel te verschaffen om verder handel te drijven zonder zijn schuld jegens de R.M.Z. te moeten betalen, de gevolgtrekking niet wettigt dat achter het scherm van de fictieve P.V.B.A. alleen Frans De Bruyn schuilt;

Overwegende wel integendeel, dat alles er op wijst dat de kwestieuze nijverheids- en handelsuitbating niets anders was dan een familiezaak welke, zowel vóór als na het verlijden van de « stichtingsakte » dd. 25 februari 1957, door de drie appellanten samen werd uitgebaat;

Overwegende immers dat: 1) de drie appellanten, naaste familieleden, werkzaam waren in dit klein bedrijf, 2) de er in gebruikte bréimachines eigendom waren van de derde appellant, 3) firma-papier op naam « De Bruyn Van Vaerenbergh » en omslagen met opschrift « firma De Bruyn en Zoon » worden overgelegd en 4) facturen voor leveringen aan de firma soms ook op naam van de tweede of van de derde appellant werden opgemaakt;

Overwegende, ten andere, dat het fictief karakter van de P.V.B.A. niet wegneemt dat de appellanten in de stichtingsakte dd. 25 februari 1957 de wil uitdrukken om samen handel te drijven (bij zoverre dat een zozegd « salaris » voor ieder van hen in de akte bepaald werd), dat niets aanwijst en de appellanten

in geen geval bewijzen, dat de aldus uitgedrukte effectio societatis niet metterdaad de samenwerking van de drie appellanten in het kwestieus bedrijf kenmerkte;

Overwegende dat de eerste rechter dienvolgens zeer terecht heeft beslist dat de drie appellanten samen handel dreven onder het scherm van de fictieve P.V.B.A.;

Overwegende dat vergeefs opgeworpen wordt dat er een tegenstrijdigheid bestaat tussen enerzijds, de beslissing waarbij de P.V.B.A. slechts voor een schijnvennootschap gehouden is, en anderzijds, de beslissing volgens dewelke de stichters der fictieve P.V.B.A. onder elkander met effectio societatis, een feitelijke vennootschap vormden;

Overwegende, immers, dat het niet-bestaan van de P.V.B.A., ingevolge het gebrek aan afzonderlijk kapitaal, essentiële vereiste tot het bestaan van dit soort vennootschap, geenszins het bestaan onder de stichters uitsluit van een feitelijke vennootschap, voor dewelke gezegd vereiste niet bestaat;

Overwegende dat de eerste rechter verder terecht heeft beslist dat de drie appellanten de hoedanigheid van handelaars ingevolge hun gezamenlijk handeldrijven hebben gehad, alleszins tot op de datum, waarop de schijnvennootschap failliet verklaard werd (15 maart 1960), hetzij binnen de zes maanden voorafgaande aan hun eigen faillietverklaring (3 juni 1960): dat de eerste rechter om gegronde redenen de opwerping van de laatste twee appellanten, dat zij als werknemers van de fictieve P.V.B.A. ingeschreven waren, van de hand heeft gewezen, evenals de opwerping van Jean De Bruyn, dat hij zijn persoonlijke inschrijving in het handelsregister had doen schrappen; dat hun voorgewende hoedanigheid van werknemer niets verandert aan het feit dat beiden metterdaad samen met Frans De Bruyn het kwestieus bedrijf uitbaatten en dus handelaars waren;

Overwegende dat de eerste rechter de opwerping van Frans De Bruyn, dat de staking zijner betalingen aan overmacht te wijten was, eveneens om gegronde redenen, die door het Hof worden overgenomen, is voorbijgegaan;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord ter openbare terechtzitting advocaat-generaal De Hoop in zijn eensluidend advies;

Ontvangt het beroep; verklaart het ongegrond;

Bevestigt het aangevochten vonnis in al zijn beschikkingen mits deze bijvoeging echter dat voor recht wordt verklaard dat de P.V.B.A. Bonytex niet-bestaande is;

Veroordeelt de appellanten tot de kosten van de aanleg.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

12e Kamer. — 9 januari 1962.

Voorzitter : M. Moulin, alleenzetelend rechter.
 Openbaar Ministerie : M. Dirickx.
 Advocaten : Mrs. Dewachter en L. Lindemans.

Gemeentelijke wegenistaksen. — Rechtstreeks of onrechtstreeks karakter. — Bevoegdheid van de burgerlijke rechtbanken. — Hoe men dient te bepalen welk taksreglement toepasselijk is.

Een gemeentelijke «verhaalbelasting» die de waardevermeerdering van aanpalende eigendommen voort-spruitend uit wegeniswerken takseert, slaat op een duurzame toestand, temeer dat de belasting in principe bij annuïteiten moet betaald worden. Dergelijke belasting is rechtstreeks zelfs wanneer zij in het gemeentelijk taksreglement als onrechtstreeks wordt bestempeld.

De bestendige deputatie is alleen bevoegd om van de gegrondheid van de taxatie kennis te nemen, wanneer de belasting rechtstreeks is. De burgerlijke rechtbanken zijn evenwel bevoegd om te oordelen over de regelmatigheid van het dwangbevel, ook inzake rechtstreekse belastingen.

Toepasselijk is het gemeentelijk taksreglement, dat van kracht was bij het ontstaan van de belastbare toestand, namelijk op de dag dat de wegeniswerken definitief werden opgeleverd.

De Donder t/ Gemeente Wommel.

Gezien, in regelmatige vorm voorgelegd :

1) het vonnis waartegen beroep, op tegenspraak tussen partijen door de Vrederechtbank van Wolvertem dd. 8 oktober 1959 geweest, vonnis waarvan geen akte van betekening wordt voorgelegd, en waarin de eerste rechter zich bevoegd verklaard heeft om recht te spreken over een verzet tegen een dwangbevel ;

2) de akte van beroep, door deurwaarder Buysse, van Wolvertem, op 8 december 1959 betekend ;

3) het vonnis waartegen verzet, bij verstek tegenover appellant door deze kamer op 19 januari 1961 uitgesproken, vonnis dat verklaard heeft dat de Vrederechtbank onbevoegd was ;

4) het exploit van betekening van dat vonnis door dezelfde deurwaarder op 15 februari 1961 gedaan, sprekende met de persoon van appellant ;

5) het exploit van verzet door appellant gedaan, door ambt van dezelfde deurwaarder dd. 28 februari 1961 betekend ;

Overwegende dat de ontvankelijkheid van het verzet en deze van het beroep niet betwist zijn ; dat ze beide regelmatig zijn ;

Overwegende dat het hier gaat over gemeentelijke taksen van bestrating en van riolering ;

Overwegende dat een onderscheid dient gemaakt te worden tussen de middelen in het verzet tegen dwangbevel ingeroepen voor zoverre deze gericht zijn tegen de grond van de belasting of tegen de regelmatigheid van de invordering en van de vervolging ;

A. - Bezwaren tegen de grond van de belasting :

Overwegende dat de gewone rechtbanken bevoegd zijn in zake onrechtstreekse belastingen, maar onbevoegd zijn wat betreft rechtstreekse belastingen ; (art. 1 van de wet van 22 juni 1865, en art. 8 van de wet van 5 juli 1871) (Rép. Prat. Droit belge - v° Taxes provinciales et communales nrs 538 en 494) ;

Overwegende dat dient onderzocht te worden :

a) of de belastingen over de riolen en over de bestrating bij beslissing van de Gemeenteraad van Wommel dd. 25 januari 1956 ingesteld, rechtstreekse of onrechtstreekse belastingen zijn ;

b) of de betwiste aanslagen wel uit het taksreglement van 20 januari 1956 spruiten ;

a) Zijn die taksen rechtstreeks of onrechtstreeks ?

Overwegende dat een taks rechtstreeks is wanneer deze taks op een voortdurende toestand slaat, en onrechtstreeks wanneer ze slaat op tijdelijke en uitzonderlijke handelingen die gesteld of ondergaan worden (zie Cassatie 24 oktober 1957 - Pas. 1958 I - 170, en vooral advies van P.G. blz. 178) ;

Overwegende dat in zijn advies, de Procureur Generaal wel uitgelegd heeft dat die tijdelijke en uitzonderlijke handelingen moesten gesteld of ondergaan worden, en dat hij van mening was dat een taks van bestrating onrechtstreeks was indien de grond van de taks op het feit van de bestrating zelf sloeg, maar rechtstreeks indien de voortdurende toestand spruitende uit de bestrating de grond van de aanslag was (zelfde ref. blz. 180) ;

Dat de rechtspraak nadien aan dit criterium vastgehouden heeft (Cassatie 24 april 1958 - Pas. 1958 I 942 ; Cassatie 19 februari 1959 - Pas. 1959 I 623 ; J.T. 1959, 366) ;

Dat de Pasicrisie, in haar korte inhoud van dit laatste arrest, zegt « dat de handelingen van de openbare macht niet « in acht moesten genomen worden, maar alleen de handelingen van de man (de belastingplichtige) » ; dat het arrest toch niet zo duidelijk in zijn motivering is ;

Dat in een studie de Directeur Generaal Mambourg van mening is dat die soorten van taksen rechtstreeks zijn, maar dat een twijfel bestaat nopens de staat van de rechtspraak, alleenlijk wanneer die taksen in éénmaal betaalbaar zijn — en hij zich steunt, om zulks te zeggen, op Cassatie 13 november 1956 - Pas. 1957 I 268 ; (raadpleegt ook Cass. 31 mei 1961 - J.T. 1961, 630) ;

Overwegende dat het reglement van 1956 van de gemeente Wommel uitdrukkelijk zegt : « Overwegende dat de aanleg van een behoorlijk wegennet de gemeentekas buitengewoon zwaar belast, terwijl elke aanleg of verbetering een onmiddellijke en aanzienlijke waardevermeerdering betekent voor de aanpalende goederen » ;

« Overwegende dat het derhalve billijk is de eigenaars van bedoelde goederen te doen tussenkomen in de aanleg- of verbeteringskosten door het opleggen van verhaalbelastingen » ;

« Overwegende dat de eigendommen gelegen aan de hoek van twee of meerdere gemeenschapswegen slechts eenmaal van deze meerderwaarde kunnen genieten en dienvolgens voor een gedeelte van de verhaalbelastingen dienen ontslagen te worden » ;

Overwegende dat het dus duidelijk bewezen is dat de gemeente de waardevermeerdering heeft willen takseren ; dat een voortdurende toestand dus als grond van de taks gekozen werd ;

Overwegende daarenboven dat de taks in principe in 10 of 20 jaar betaalbaar is, met recht in één storting te betalen ;

Overwegende dat zulke taks rechtstreeks is ;

b) Is het taksreglement van 1956 hier toepasselijk, of een vroeger reglement ?

Overwegende dat het hier gaat over vier taksen van het dienstjaar 1957, artikels 2532, 2819, 2533 en 2820, volgens een kohier door het schepencollege van Wommel dd. 25 maart 1958 vastgesteld, en door de Bestendige Deputatie op 28 maart 1958 uitvoerbaar verklaard ;

Overwegende dat de verzetter, in zijn verzet tegen dwangbevel, het reglement van 1956 uitdrukkelijk ingeroepen heeft;

Overwegende dat verzetter nu in besluiten beweert dat het reglement van 1956 niet toepasselijk was, maar wel een reglement van 29 april 1949, omdat de werken in 1953 uitgevoerd werden;

Overwegende dat het reglement van 20 januari 1956 bij koninklijk besluit van 1 augustus 1956 goedgekeurd werd voor een tijdsbestek van vijf jaar, vervallend op 31 december 1960;

Overwegende dat de Rechtbank, die verplicht is te beslissen of de taks rechtstreeks of onrechtstreeks is overeenkomstig de natuur van die taks en niet overeenkomstig de naam aan die taks door de Gemeenteraad gegeven, ook moet beslissen wanneer de taks bestaat, en wanneer de taks eisbaar is, niet tegenstaande de verkeerde uitdrukkingen van het reglement;

Overwegende dat een rechtstreekse taks slechts bij de inkohiering bestaat, en dat die taks eisbaar is wanneer het kohier uitvoerbaar verklaard werd; (Rép. prat. droit belge v° Taxes provinciales et communales nrs 297 en 374);

Overwegende dat het nu duidelijk bewezen is — na een regelmatige heropening van de debatten — dat de betwiste aanslagen op 25 maart 1958 ingekohierd werden;

Dat die taksen de eerste annuïteit vormen;

Dat dit kohier-dienstjaar 1957 — door de Bestendige Deputatie op 28 maart 1958 uitvoerbaar verklaard werd, het is te zeggen binnen de wettelijke termijn (zie Rép. prat. droit belge v° Taxes nr 375);

Overwegende dat de getakseerde toestand — basis van de belasting — de toestand van waardevermeerdering is, spruitende uit de werken, toestand op de dag van de definitieve aanvaarding der werken (reglement art. 2);

Dat, in casu, de datum van 21 maart 1957 telt, datum van het proces-verbaal van definitieve oplevering (proces-verbaal aan de eerste rechter niet overhandigd);

Overwegende dat op 21 maart 1957, en a fortiori op 25 maart 1958 het reglement van 1956 in voege was, en het dus toepasselijk is op de betwiste aanslagen, en dat de vroegere reglementen niet meer van toepassing waren;

Overwegende dat de eerste rechter met reden doet opmerken dat een zekere tegenstrijdigheid bestaat tussen de artikelen van het reglement, maar dat, zoals reeds gezegd, de Rechtbank al de strijdigheden moet oplossen door een stelsel te kiezen dat verenigbaar is met het begrip « rechtstreekse taks »; dat de bedoeling te takseren, spruitende uit de vernieuwing van dezelfde taksen, zeker is, en dat van een andere kant het ook zeker is dat luidend de koninklijke besluiten de vroegere reglementen vervallen waren;

Overwegende dat de eerste rechter dus onbevoegd was om recht te spreken over de bezwaren nrs 4, 5 en 6 van het verzet die tegen de grond van de belasting gericht zijn;

Dat eiser op verzet dit standpunt trouwens aangenomen had door het neerleggen van een bezwaarschrift tegen de grond van dezelfde aanslagen in handen van de Bestendige Deputatie, bezwaarschrift thans verworpen door een beslissing waartegen een voorziening in verbreking ook verworpen werd (arrest dd. 7 maart 1961);

B. - Bezwaren tegen de uitvoering.

Overwegende dat, zelfs in geval van rechtstreekse

taksen, de gewone rechtsmachten altijd bevoegd zijn. (Rép. Prat. droit belge v° Taxes provinciales et communales nr 518);

Overwegende dat de eerste rechter dus bevoegd was om uitspraak te doen omtrent de eerste twee bezwaren die in betrekking staan met de regelmatigheid van het dwangbevel (eerste akte van gerechtelijke vervolging);

Overwegende dat partijen niet besloten hebben ten gronde dat bijgevolg de evokatie, die trouwens altijd facultatief is, niet mogelijk is;

Om deze redenen:

De Rechtbank, Gelet op de artikelen 4, 24, 41, en 42 van de wet van 15 juni 1935;

Gehoord ter openbare terechtzitting de heer de Thibault de Boesinghe in zijn eensluidend advies zowel voor als na de heropening der debatten gegeven;

Rechtdoende na tegenspraak, en alle andere besluiten van de hand wijzende;

Ontvangt het verzet;

Bevestigt het vonnis waartegen verzet voor zoverre dit: 1) het beroep ontvangen heeft, en

2) het vonnis a quo te niet gedaan heeft en gezegd heeft dat de Vrederechter onbevoegd was om van de zaak kennis te nemen, maar alleen wat de middelen onder nummers 3, 4 en 5 in het verzet tegen dwangbevel ingeroepen betreft;

Doet het vonnis waartegen verzet te niet voor het overige.

En opnieuw oordelende:

Bevestigt het vonnis a quo voor zoverre dit gezegd heeft bevoegd te zijn ratione materiae, maar alleen wat de middelen ingeroepen onder nummers 1 en 2 in het verzet tegen dwangbevel betreft;

Veroordeelt de partij De Donder tot de helft van al de gerechtskosten van beide aanleggen;

Behoudt de andere helft van de kosten van beide aanleggen voor;

Stuurt de alzo beperkte zaak voor verdere behandeling voor de Vrederechterbank van Wolvertem terug.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1e Kamer. — 29 november 1961.

Voorzitter: M. Temmerman.

Rechters: M.M. Dhanens en Soetaert.

Advocaten: Mrs. Dobbelaere en Eeckhout.

Echtscheiding door onderlinge toestemming. — Voorafgaande regeling van rechten en overeenkomst (artt. 279 en 280 B.W.). — Voltooiing der echtscheiding als opschortende voorwaarde. — Uitsluiting van toekomstige erfenissen uit gemeenschap. — Terugwerking. — Taalkundige interpretatie van bedingen.

1. De regeling en overeenkomst die partijen krachtens de artikelen 279 en 280 B.W. verplicht zijn te sluiten vooraleer de procedure tot echtscheiding door onderlinge toestemming te beginnen, wordt aangegaan onder de opschortende voorwaarde dat de echtscheiding tot stand komt.
2. Het geding dat « alle erfenissen, giften of legaten die een der echtgenoten zouden toekomen vanaf heden, buiten de gemeenschap (zullen) vallen, namelijk wat het genot betreft » werkt derhalve terug tot op de dag van de overeenkomst, minstens tot op de dag van de eerste verschijning voor de Voorzitter, zodat tussen de dag en de echtscheiding aange-

- komen roerende erfenissen niet in de huwelijks-gemeenschap vallen, indien de echtscheiding tot stand komt.
3. Zulk beding is geen overeenkomst over, noch een afstand van een niet-opengevallen nalatenschap. Was dit wel zo, dan zou het nog geldig moeten worden geacht, daar de wetgever aan de echtgenoten heeft opgelegd al hun rechten te regelen en daarbij een even ruime bevoegdheid heeft beoogd als bij het sluiten van het huwelijk en meteen ook van de regel der onveranderlijkheid van de huwelijksvoorwaarden heeft afgeweken.
4. Bij interpretaties van akten dient rekening te worden gehouden met de gehele samenhang van de overeenkomst, de zin die het beding kan hebben en bovendien met de mogelijkheid dat het beding, ten gevolge van de hier te lande heersende slordigheid in het woordgebruik, letterlijk iets anders zegt dan wordt bedoeld.

Verslijken t./ Vervaet.

Overwegende dat de partijen op 27 juli 1959 voor de ambtenaar van de burgerlijke stand der stad Gent zijn verschenen om de echtscheiding door onderlinge toestemming te doen uitspreken;

Overwegende dat zij, bij eenzelfde akte verleden voor de notarissen Engels, bewaarder der minuut, en Soinne te Gent, op 29 mei 1958, hun wederzijdse rechten hebben geregeld overeenkomstig artikel 279 B.W. en hun overeenkomst betreffende de in artikel 280 B.W. opgegeven punten hebben vastgelegd:

Overwegende dat in gemelde akte wordt bepaald: « Alle erfenissen, giften en legaten die een der echtgenoten zouden toekomen vanaf heden, zullen buiten de gemeenschap vallen, namelijk wat het genot betreft », (verg. Staessens en Cornelis, Formulierboek Ned. uitg., blz. 340);

Overwegende dat verweerder tussen de ondertekening van gemelde akte en de uitspraak van de echtscheiding een legaat heeft verkregen van Coens Ludovica, overleden op 22 maart 1959, krachtens testamenten in bewaring gegeven bij notaris Engels, ingevolge presidiale beschikking van 9 juli 1959, bij akte van 18 juli nadien;

Overwegende dat de eis ertoe strekt te doen verklaren dat de helft van het roerende van dit legaat toekomt aan eiseres, als deelgenoot in de huwelijks-gemeenschap met verweerder; voorts aan eiser te doen bevelen om aan notaris Engels opdracht te geven dit aandeel aan eiseres af te leveren, zoniet aan eiseres te betalen een dagelijkse vergoeding van 250 fr.;

Overwegende dat de stelling van eiseres hierop neerkomt dat de overeenkomst, die op grond van artikelen 279 en 280 B.W. wordt gesloten, slechts van kracht wordt vanaf de uitspraak van de echtscheiding, zodat het betwist legaat, door het overlijden van de erflater vóór deze uitspraak, in de nog bestaande huwelijks-gemeenschap is gevallen; dat het beding tot uitsluiting van de na de overeenkomst aan een van de echtgenoten toekomende erfenissen, giften of legaten uit de huwelijks-gemeenschap strijdig zou zijn met de onveranderlijkheid van de huwelijksvoorwaarden (artikel 1395 B.W.) en met het verbod van overeenkomsten over (artikel 1130) en afstand van (artikel 791) niet opengevallen nalatenschappen; minstens dat de uitsluiting alleen het genot betreft;

Overwegende dat artikel 279 B.W. aan de echtgenoten oplegt vóór de aanvang van de procedure hun wederzijdse rechten te regelen en hen daartoe veroorlooft een vergelijk te treffen; dat het niet naleven van dit voorschrift of van een van de andere

in artikel 289 B.W. opgesomde formaliteiten tot gevolg heeft, dat de rechtbank de echtscheiding niet mag toestaan, zoals uitdrukkelijk door artikel 290 B.W. is bepaald (verg. Rb. Nijvel, 6 april 1921, Pas. 1923, III, 15); dat de gehele procedure van deze vorm van echtscheiding er op is berekend de volharding van de echtgenoten in hun wil tot scheiding en in de minnelijke regeling van al hun rechten op de proef te stellen;

Overwegende dat hieruit terecht wordt afgeleid dat de overeenkomst, die immers volledig moet zijn en vooraf moet worden getroffen alle voorzienbare moeilijkheden dient te bestrijken (R.P.D.B. Tw. Divorce, nr. 403) en in de loop van de procedure niet meer mag worden gewijzigd (Rb. Antwerpen, 11 april 1919, Pas. 1919, III, 134; Rb. Brussel, 25 juli 1916, Pas. 1918, III, 178; Rb. Mechelen, 18 juni 1956, T. Not. 1956, 165; De Page, I, nr. 1018; Gérard, Du divorce pour cause indéterminée et de la séparation de corps, nr. 33, blz. 24;) hetgeen nog niet hoeft uit te sluiten dat een aanvullende regeling zou worden getroffen ten aanzien van goederen die in de regeling niet waren begrepen (Cass. 11 dec. 1958, Pas. 1959, I, 373), of die door een onverwachte gebeurtenis zijn aangekomen (De Page, l.c.; Kluyskens, Personen en Familierecht, nr. 483, A; Rb. Mechelen, 18 juni 1956, voormeld);

Overwegende dat de aldus definitief vastgelegde overeenkomst echter uiteraard wordt gesloten onder voorwaarde dat de echtscheiding door onderlinge toestemming tot stand zal komen (verg. reeds Tronchet in de Conseil d'Etat, Fenêt. 9, blz. 406), hetgeen inhoudt dat de partijen de werking van hun verbintenissen afhankelijk stellen van een toekomstige en onzekere gebeurtenis, dit is een opschortende voorwaarde zoals bedoeld in artikel 1181 B.W. (in deze zin: P.B., Tw. Divorce, nr. 1217; Gérard, l.c., blz. 27; Pasquier in Nouvelles, Dr. civ. II, Tw. Divorce, nr. 1195; verg. met de schenkingen in het huwelijkscontract: Delva, A.P.R., Tw. Huwelijksvermogenstelsels, I, nr. 241 en volg.: De Page, X, nr. 48, 2°, b, blz. 133);

Overwegende dat de uitspraak van de echtscheiding door onderlinge toestemming derhalve krachtens artikel 1179 B.W. en zonder dat daartoe enige bijzondere wetsbepaling, zoals artikel 266 bis B.W., dient te worden ingeroepen, de voorafgaande overeenkomst met terugwerkende kracht tot een eenvoudige overeenkomst maakt (anders: De Page, I, nr. 1025 in fine; Kluyskens, Personen- en Familierecht, nr. 483, B), die niet alleen niet meer kan worden gewijzigd, maar bovendien eenzijdig en onvoorwaardelijk is geworden en vanaf de datum van de overeenkomst of minstens vanaf de eerste verschijning voor de Voorzitter van de rechtbank (verg. art. 305 B.W.; Rb. Brussel, 21 nov. 1927, Rev. prat. not., 1928, 300) een einde heeft gemaakt aan de huwelijks-gemeenschap;

Overwegende dat de aangevochten overeenkomst ter zake trouwens in haar eerste deel zelf bepaalt dat de uitwerking van de regeling van rechten zal geschorst blijven tot de uitspraak van de echtscheiding door de ambtenaar van de burgerlijke stand, en aldus een uitdrukkelijke opschortende voorwaarde behelst die de partijen tot wet strekt;

Overwegende dat artikel 280 B.W. bepaalt dat de echtgenoten eveneens gehouden zijn hun overeenkomst omtrent drie in het artikel opgenoemde punten bij geschrifte vast te leggen: dat artikel 283 B.W. weliswaar spreekt van « de akten in artikel 279 en 280 vermeld », doch zonder hiermede te bedoelen dat de regeling van rechten en de door artikel 280 voorgeschreven overeenkomst niet in één akte zouden mogen worden vervat (Rb.) Brussel, 9 maart 1908, J.T. 1908, 590; Kluyskens, l.c.; R.P.D.B., Tw. Divorce, nr. 404);

Overwegende dat het gewraakte beding voorkomt in het tweede deel van de enige akte, onder de titel «overeenkomsten voorgeschreven door artikel 280 B.W.» doch hieruit niet kan worden afgeleid dat het alleen de inkomsten zou betreffen, vermits zulks volkomen strijdig is met de uitdrukkelijke en ondubbelzinnige bewoordingen van het beding zelf;

Overwegende dat de uitdrukking «namelijk» in het betwist beding geen beperking betekent, maar alleen een voorbeeld aankondigt, waarop enige nadruk wordt gelegd, en overigens teruggaat op oorspronkelijk in het Frans gestelde modelakten waar de betekenis van «namment» het dichtst door «inzonderheid» wordt benaderd (zie trouwens de officiële Nederlandse vertaling van de code civil, art. 289, en hetzelfde artikel in het wetsontwerp tot invoering van de Nederlandse tekst van het burgerlijk wetboek, Par. Besch. Kamer, nr. 507, zitting 1959-60, nr. I);

Overwegende dat het genot van de goederen op deze plaats in de overeenkomst uitdrukkelijk mocht worden vermeld, daar de overeenkomst onder opschortende voorwaarde was gesloten (zie o.m. Kluyskens, Verbin-tissen, nr. 106; De Page, I, nr. 167, 2°, blz. 216; Yvan Hannequart in Nouvelles Dr. civ. IV, 2° La Condition, nr. 402 en volg.) en daar het genot ook verband houdt met punt 3 van de door artikel 280 opgelegde overeenkomst;

Overwegende dat de wetgever, juist om alle toekomstige moeilijkheden uit te schakelen, aan de echtgenoten heeft toegelaten een vergelijk te treffen dat aan elke gerechtelijke controle of nietigverklaring wegens geweld, bedrog of benadeling is onttrokken, hetgeen toch niet anders kan worden uitgelegd dan als een toelating om hun rechten te regelen anders dan volgens de bepalingen van het huwelijkscontract, en in deze zin alleszins een afwijking inhoudt van de regel van de onveranderlijkheid van de huwelijksvoorwaarden (verg. Gérard, o.c., nr. 26; Piérard, II, nr. 657; R.P.D.B., Tw Divorce, l.c.; De Page, I, nr. 1018; Pasquier, o.c., nr. 1196); dat het uitsluiten van elke betwisting over later aan te komen erfenissen, giften en legaten volkomen in de lijn ligt van wat de wetgever met deze voorafgaande regeling heeft beoogd;

Overwegende dat de echtgenote trouwens ook verplicht wordt vóór de ontbinding van het huwelijk de huwelijksgemeenschap te aanvaarden of te verwerpen, hetgeen haar anders is verboden (Rb. Charleroi, 23 apr. 1910, Pas. 1910, III, 199; P.P. 1911, 244; R.P.D.B., l.c. nr. 503; Pasquier, o.c., nr. 1197);

Overwegende dat het betwiste geding geen afstand van een niet opengevallen erfenis kan inhouden, vermits de andere echtgenoot geen erfgenaam is en de echtgenoot die dit wel is het recht behoudt om de erfenis te aanvaarden of te verwerpen;

Overwegende dat het beding evenmin een overeenkomst over een niet opengevallen nalatenschap uitmaakt, doch alleen de samenstelling van de huwelijks-gemeenschap regelt, vermits ze de erfgenaam die erft, volkomen vrij laat de erfenis te aanvaarden of te verwerpen (verg. De Page, IX, nr. 556, 2, c. blz. 404);

Overwegende dat het aan de echtgenoten, die door onderlinge toestemming uit de echt willen scheiden, toegelaten vergelijk, bedoeld als regeling van al de rechtsbetrekkingen die tussen hen ten gevolge van het huwelijk en de huwelijksvoorwaarden zijn ontstaan, uiteraard even ruim dient te worden opgevat als het recht om vóór het huwelijk hun vermogensrechtelijke belangen vast te leggen; dat hieruit volgt dat, voor zover het beding tot uitsluiting van toekomstige erfenissen en legaten uit de gemeenschap als een overeenkomst betreffende een niet opengevallen nalatenschap zou worden aangezien, deze overeenkomst door artikel

279 impliciet is toegelaten, zoals ze door de artikelen 1400 en 1407 bij het sluiten van het huwelijk geoorloofd wordt (Rb. Brussel, 25 maart 1927, Rev. prat. not. 300; A. Maton Rev. prat. not. 1891, blz. 72; Van Lennep, Burgerlijk Procesrecht, 3, nr. 238; Schicks en Vanisterbeek, II, blz. 171, noot 3);

Overwegende dat het dan ook van geen belang is te onderzoeken of de eiseres vóór het voltrokken van de procedure tot echtscheiding heeft geweten dat de betwiste erfenis aan verweerder was toegefallen, vermits zij omtrent alle nalatenschappen reeds overeengekomen was; dat zij wel de procedure had kunnen onderbreken en aldus een nieuwe procedure, voorafgegaan door een andere overeenkomst had kunnen bekomen, doch daarmee alleen zou hebben belet dat de voorwaarde tot stand kwam;

Overwegende dat uit het voorafgaande volgt dat het aan verweerder toegevalen legaat op geldige wijze uit de huwelijksgemeenschap is gesloten, zodat eiseres er geen deel in heeft en geen afgifte van enig aandeel, noch de verdeling ervan kan vorderen:

Op deze gronden,

De Rechtbank,
Gelet op de artikelen 2, 37, 41 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken,
Alle andere conclusies van de hand wijzende,
Verklaart de eis ontvankelijk doch niet gegrond;
Veroordeelt eiseres in de kosten van het geding.

NOOT: In dit vonnis hebben de partijen berust.

VREDEGERECHT TE BERINGEN

26 januari 1962.

Rechter: M. Vranken.

Advocaten: Mrs. Franssens en J. P. Gruyters.

Huwelijksgoederenrecht. — Gemeenschap van goederen.

— **Bekwaamheid van de gehuwde vrouw ten aanzien van roerende en onroerende rechtsvorderingen.**
— **Onbekwaamheid van de man om alleen een recht van gebruik en bewoning te vestigen.**

De bij het tweede lid van artikel 1428 B.W. aan de man verleende bevoegdheid om alle roerende rechtsvorderingen en alle bezitsvordering, die aan de vrouw toebehoren, alleen in te stellen, impliceert niet, dat de vrouw niet bevoegd zou zijn zelf die rechtsvorderingen, zij het met de machtiging van de man in te stellen.

De aan de vrouw toebehorende onroerende rechtsvorderingen kunnen alleen door de vrouw worden ingesteld, bijgestaan door haar echtgenoot en indien zij minderjarig is door haar curator, die van rechtswege haar echtgenoot is.

Het door de artikelen 625v. B.W. geregeld recht van gebruik en bewoning is een zakelijk recht, waarvan de vestiging evenals het recht van vruchtgebruik een daad van beschikking is. In het stelsel van de wettelijke gemeenschap van goederen is de echtgenoot niet bekwam om alleen en, indien zijn vrouw minderjarig is, zonder inachtneming van de voorschriften van de wet van 12 juni 1816 een dergelijk recht toe te staan.

Wautraets en Geuens t/Van Poppel-Vandebosch.

Overwegende dat de eis strekt tot de veroordeling van de verweerders om een woonhuis met grond, groot 9 m 16 cm gelegen te Paal, ter plaatse Oude Hof, langs de grote baan Beringen - Diest, te ontruimen of straffe van een schadevergoeding van dertig frank per dag vertraging;

Overwegende dat de verweerders vooreerst opwerpen dat de eis niet ontvankelijk is in zoverre hij wordt ingesteld door een onbekwame, de gehuwde minderjarige Wautraets, en dat haar echtgenoot Geuens niet bij machte is haar hiertoe te machtigen;

Overwegende dat de minderjarige eiseres Wautraets van rechtswege door haar huwelijk ontvoogd is en dat haar echtgenoot Geuens van rechtswege haar curator is (art. 476 B.W.);

Overwegende dat de ontvoogde minderjarige roerende rechtsvorderingen, alsook bezitsvorderingen alleen, en onroerende rechtsvorderingen met de bijstand van haar curator kan instellen (art. 482 B.W. - Rép. Prat. V° Minorité; Tutuelle, Emancipation, n° 1658 en volg.);

dat ingevolge art. 1428 B.W. de man, gehuwd onder het stelsel van de wettelijke gemeenschap van goederen, bekwaam is om alle roerende vorderingen en bezitsvorderingen, die aan de vrouw toebehoren, alleen uit te oefenen;

dat evenwel algemeen wordt aanvaard, dat artikel 1428 2e lid van het Burgerlijk Wetboek aan de man een zuiver vermogen verleent, waaruit volgt dat ook de vrouw bevoegd is om zelf die rechtsvorderingen met de machtiging van de man in te stellen (Simon en Debous, Burgerl. Wetboek, noot onder art. 1428);

dat de wet aan de man geen enkele bevoegdheid verleent wat betreft de onroerende goederen, die aan de vrouw toebehoren;

dat deze laatste alleen door de vrouw kunnen worden ingesteld, bijgestaan en gemachtigd door haar echtgenoot en, zoals boven reeds gezegd, bijgestaan door haar curator, indien zij nog minderjarig is;

Overwegende dat bijgevolg in het onderhavige geval de eis ingesteld door de ontvoogde minderjarige Wautraets in elk geval ontvankelijk is;

dat uit de dagvaarding inderdaad blijkt dat zij hiertoe is bijgestaan en gemachtigd door haar echtgenoot, tevens haar curator, die eveneens te dien einde samen met haar op Onze terechtzitting van 12 januari jl. in persoon verschenen is;

Overwegende dat de verweerders ten gronde opwerpen, dat de eis indruist tegen een overeenkomst, door de partijen de elfde mei 1960 aangegaan, die de titel uitmaakt van hun recht op bewoning, en waarvan de eisers niet de nietigverklaring of de ontbinding gevraagd hebben, hetgeen zij in hooforde hadden moeten doen;

Overwegende dat de door verweerders bedoelde overeenkomst van elf mei 1960 zonder de tussenkomst van de eiseres Wautraets door Geuens André en de echtgenoten Van Poppel - Vandebosch is gesloten geworden;

dat volgens de verklaring van de betrokken partijen, Geuens zich sterk makende voor zijn minderjarige echtgenote, beloofd heeft aan de echtgenoten Van Poppel - Vandebosch het bovengenoemde woonhuis met grond af te staan in ruil voor de woonwagen van deze laatste;

dat zij tevens bedongen hebben dat alle eigendom slechts bij de meerderjarigheid van Wautraets zou overgaan en dat een akte van verkoop op datum van de meerderjarigheid zou worden opgesteld;

dat tenslotte eveneens werd overeengekomen dat intussentijd de echtgenoten Vanpoppel - Vandebosch het onroerend goed zonder enige vergoeding zouden mogen gebruiken, terwijl Geuens het onmiddellijk ge-

bruik, zonder enige vergoeding van de woonwagen zou bekomen;

Overwegende dat deze mondelinge overeenkomst waaraan de eiseres Wautraets vreemd gebleven is, niet als titel tegen haar kan ingeroepen worden om haar woonhuis te blijven betrekken;

Overwegende dat haar echtgenoot, voorzeker niet bij machte was om over haar onroerend goed hetzij door verkoop, hetzij door ruiling te beschikken of het op welke wijze ook te vervreemden;

dat de man, zelfs indien hij onder het stelsel van de wettelijke gemeenschap van goederen gehuwd is, niet het recht heeft om de persoonlijke onroerende goederen van de echtgenote zonder haar toestemming te vervreemden (art. 1428 B.W.);

dat daarenboven, vermits het woonhuis toebehorend aan een ontvoogde minderjarige, de vervreemding in alle geval slechts zou toegelaten zijn mits inachtneming van de voorschriften van de Wet van 12 juni 1816;

dat in elk geval de overeenkomst ten opzichte van Wautraets een « res inter alias acta » is, die tegen haar door de verweerders niet kan worden ingeroepen en waardoor haar belangen niet kunnen geschaad worden;

Overwegende dat de verweerders ook doen gelden dat Geuens als beheerder over de goederen van zijn minderjarige echtgenote de betwiste woning zonder vergoeding door de verweerders mocht laten betrekken;

dat hij volgens hen hierdoor slechts een daad van beheer gesteld heeft, die onmiddellijk is uitgevoerd geworden en die hij zonder enige bijstand en zonder zich sterk te maken mocht stellen;

dat die daad van beheer een verhuring uitmaakt of minstens hiermede veel gelijkenis vertoont en dat in principe de man, evenals een voogd, iedere daad namens de minderjarige zonder enige rechtsbijstand mag en kan stellen;

Overwegende dat vooraf dient te worden opgemerkt dat de curator van een ontvoogde minderjarige geen enkele bevoegdheid heeft om in naam van de minderjarige op te treden of zijn goederen te beheren, dat de minderjarige zelf de huurovereenkomsten sluit en bekwaam is, mits inachtneming van de bij de Wet gestelde voorwaarden daden van beheer te verrichten (art. 481 en volgende van de B.W.);

dat de hoedanigheid van curator aan Geuens dus niet het recht verleende om het onroerend goed van zijn echtgenote te verhuren of het door een ander te laten gebruiken;

dat bijgevolg slechts dient te worden nagegaan of hij in zijn hoedanigheid van hoofd van de tussen hem en zijn echtgenote bestaande gemeenschap het goed aan de anderen mocht afstaan;

Overwegende dat om die vraag te beantwoorden de door verweerders ingeroepen overeenkomst in haar geheel dient beschouwd te worden;

dat er hier geen sprake is van verhuring of van een daad, die hiermede veel gelijkenis vertoont;

dat, uit de voorgelegde stukken integendeel, blijkt dat de verweerders het gebruik van de woning bekomen hebben en daar hun intrek genomen hebben als gevolg van het feit, dat Geuens, zich sterk makende voor zijn echtgenote, verklaard had hun dit goed af te staan;

dat hun voorbehoud betreffende het opmaken van de akte van verkoop of ruiling en de overdracht van het eigendomsrecht bij de meerderjarigheid van Wautraets hieraan weinig verandert, doch alleen laat uitschijnen dat de betrokkenen zich bewust waren van de onwettigheid van de uitgevoerde handeling;

Overwegende daarenboven dat de verweerders, wanneer zij de overeenkomst slechts als titel van recht op gebruik en bewoning inroepen, ten onrechte het bestaan van dit recht als een daad van beheer beschouwen, die ten opzichte van Wautraets rechtsgeldig zou zijn;

dat inderdaad in de veronderstelling dat de overeenkomst zou kunnen gesplitst worden in van de ene kant de sterk making voor verkoop of ruiling door Wautraets en van de andere kant het toekennen van het recht op bewoning tot aan de meerderjarigheid van Wautraets, de eiser Geuens niettemin zijn rechten als hoofd van de gemeenschap is te buiten gegaan;

dat het recht van gebruik en bewoning, geregeld door de bepalingen van de artikelen 625 en volgende van het burgerlijk wetboek een zakelijk recht is, waarvan de vestiging evenals het recht van vruchtgebruik een daad van beschikking is;

dat Geuens als beheerder van het eigen onroerend goed zijner echtgenote niet bekwaam was om alleen, en zonder inachtneming van de aan minderjarigen voorgeschreven vormen, een dergelijk recht toe te staan;

dat tenslotte om aan derden tegenstelbaar te zijn, de akte moest overgeschreven zijn in het register van de hypotheekbewaring (art. 1 Wet 16 december 1851), hetgeen niet het geval is;

Overwegende dat de vordering van Wautraets, wier eigendomsrecht niet betwist wordt, derhalve gegrond is;

dat alleen de door haar geëiste schadevergoeding van 30 F per dag vertraging in de ontruiming van het goed als overdreven voorkomt en dat zij, rekening houdend met de aard en de uitgestrektheid van het goed, ex aequo et bono mag begroot worden op 20 F per dag;

Overwegende wat betreft de eis voor zover hij uitgaat van Geuens André, dat deze, zoals blijkt uit de bewoordingen van de dagvaarding, hoofdzakelijk beoogd heeft zijn echtgenote bij te staan en te machtigen en slechts in eigen naam heeft willen optreden voor zoveel als nodig, d.w.z. voor zoveel dit tot het inwilligen van de eis kan bijdragen;

dat de vordering in hoofde van Wautraets ontvanke-lijk en gegrond bevonden zijnde, het overbodig is te onderzoeken of Geuens in hoofdorde de nietigverklaring of de ontbinding van de overeenkomst had dienen te vorderen;

dat Wautraets zelf dit in geen geval diende te doen, vermits de overeenkomst niet tegen haar kan ingeroepen worden (art. 1165 B.W.);

Overwegende dat bij gebreke van schatting van het geding door de eisers, de verweerders, gebruik makende van het recht hun toegekend door artikel 33 van de Wet op de bevoegdheid, de waarde van het geding schatten op 8.000 F;

Om deze redenen:

Op tegenspraak beslissend:

Veroordelen de verweerders het woonhuis met aanhorigheden en grond, gelegen te Paal, ter plaatse « Oude Hof » sctie C nrs 245L en 245C van het kadaster; te ontruimen binnen de acht dagen van de betekening van dit vonnis;

Zeggen dat bij gebreke dit te doen, zij hiertoe zullen kunnen gedwongen worden, desnoods met behulp van de openbare macht, dat desgevallend de toebehorende goederen langs de openbare weg kunnen geplaatst worden op eigen gevaar en risico, en dat zij een schadevergoeding dienen te betalen van twintig frank per dag vanaf de datum van het vonnis tot en met deze van de ontruiming;

Veroordelen de verweerders tot de kosten van het geding, deze laatste begroot op de som van 555 frank, de kosten van de uitgifte, de betekening en de tenuitvoerlegging van dit vonnis niet inbegrepen;

Verlenen akte aan de verweerders dat zij de eis, wat betreft aanleg en bevoegdheid, schatten op 8.000 frank.

POLITIERECHTBANK TE BOOM

12 september 1961.

Rechter: M. Monballiu.

Advokaten: Mrs. Ooms en Calewaert.

Strafzaken. — Ongeoorloofd vervoer van personen. — Overtreding. — B.W. van 30.12.1946 - Art. 2, 11 en 14. — Inrichten van « bijzondere autobusdiensten » op grond van een machtiging van « autocardiensten ». — Overtreding.

Vermits art. 2 B.W. van 30-12-1946 vier verschillende soorten van bezoldigd vervoer van personen door middel van automobielen onderscheidt, namelijk de openbare autobusdiensten, de bijzondere autobusdiensten, de autocardiensten en de taxi- of huurautobusdiensten en er voor elk van die soorten een specifieke machtiging vereist is, mogen « bijzondere autobusdiensten » (art. 11) niet verricht worden op grond van een machtiging voor « autocardiensten » (art. 14).

O.M. en N.M.B.S. t/ Nauwelaers en
P.V.B.A. Gebr. Verbeeck-Nauwelaers

Overwegende dat overeenkomstig artikel 1 der besluitwet van 30 december 1946 houdende herziening en coordinatie van de wetgeving betreffende het bezoldigd vervoer van personen door middel van automobielen niemand bezoldigd vervoer van personen over de weg mag verrichten zonder een overeenkomstig deze besluitwet verleende machtiging te hebben verkregen;

Overwegende dat artikel 2 der besluitwet vier verschillende soorten van bezoldigd vervoer van personen door middel van automobielen onderscheidt, namelijk:

1. de openbare autobusdiensten,
2. de bijzondere autobusdiensten,
3. de autocardiensten,
4. de taxi- of huurautodiensten,

en dat voor elk van deze vier verschillende soorten van bezoldigd vervoer van personen een specifieke machtiging vereist is;

Overwegende dat ter zake vaststaat en niet betwist wordt dat betichte wel in het bezit was van een machtiging om « autocardiensten » te verrichten, doch niet van een machtiging om « bijzondere autobusdiensten » te verrichten;

Overwegende dat het door betichte gedaan vervoer niet beantwoordt aan de criteria welke door artikel 14 der besluitwet werden gesteld met betrekking tot de autocardiensten, doch wel aan de kenmerken welke door artikel 11 der besluitwet werden gesteld met betrekking tot de « bijzondere autocardiensten »;

Dat het feit ten laste van betichte gelegd derhalve bewezen is;

Overwegende dat de burgerlijke partij een schadevergoeding vordert ten bedrage van 38807 F, zijnde

de tegenwaarde van de prijs van de biljetten die zij zou verkocht hebben aan de personen die door betichte werden vervoerd, in de veronderstelling dat deze personen op haar diensten beroep zouden hebben gedaan;

Overwegende dat deze eis weliswaar principieel grondig is, doch met betrekking tot het gevorderde bedrag niet bewezen is dat alle personen die door betichte werden vervoerd zonder uitzondering deze reizen zouden hebben gedaan en wel bij middel van het spoor;

Dat het in die omstandigheden aan de rechtbank billijk voorkomt de door de burgerlijke partij geleden schade ex aequo et bono vast te stellen op 10.000 F;

Gezien de bepaling van art. 25, 28, 38, 40, 44, 50, 58 van het strafwetboek; Art. 152, 161, 162 van het wetboek van strafvordering; art. 11, 16, 21, 31 tot 37, 41 der wet van 15 juni 1935;

Om deze redenen:

en bij toepassing van art. 56/h B.R. 20.9.1947, art. 1384 B.W., aangeduid door de voorzitter, na aan Mr. A. Debergh, advocaat voornoemd, akte te hebben verleend van zijn aanstelling als burgerlijke partij;

Veroordeelt de beklagde op tegenspraak tot een geldboete van zesentwintig F, op vijfhonderdtwintig F, gebracht bij toepassing van art. 1 der wet van 5 maart 1952 betreffende de opdecienem;

Verwijst beklagde tot de kosten van het proces, berekend op nihil F;

Verklaart op tegenspraak de tweede gedaagde burgerlijk aansprakelijk voor de boete en onkosten ten laste gelegd aan betichte;

Beveelt dat bij gebrek aan betaling binnen de tijd bij art. 40 van het wetboek van strafrecht bepaald, de geldboete van zesentwintig F zal kunnen vervangen worden door een gevangenzitting van acht dagen;

En uitspraak doende over de eis van de burgerlijke partij N.M.B.S.;

Veroordeelt de Rechtbank betichte Nauwelaers August en de burgerlijk aansprakelijke partij p.v.b.a. Gebroeders Verbeecq-Nauwelaers, solidairlijk om te betalen aan de burgerlijke partij de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, een bedrag van tienduizend F, met de vergoedende intresten van 2 juli 1960, de gerechtelijke intresten en de kosten.

POLITIERECHTBANK TE WESTERLO

25 april 1962.

Rechter: M. Verhaert.

Advocaten: Mrs. De Bièvre en Van Dessel.

- Schade. — Arbeidsonbekwaamheid. — Vergoeding wegens lichamelijke letsels. — Berekening op netto-loon. — Schadevergoeding niet onderworpen aan belasting. — Aftrek van de bedrijfsbelasting.**
- Vergoeding voor geringe arbeidsongeschiktheid. — 10 % tijdelijke en 5 % blijvende arbeidsongeschiktheid. — Slechts morele schade.**

1. Vergoedingen toegekend aan een slachtoffer wegens tijdelijke en blijvende arbeidsongeschiktheid dienen berekend te worden op het netto-belastbaar inkomen, daar ze niet onderworpen zijn aan de belastingen op het bedrijfsinkomen en integraal het slachtoffer ten goede komen.

2. Voor een tijdelijke arbeidsongeschiktheid van 10%

en een blijvende van 5% komt slechts vergoeding voor morele schade in aanmerking.

P. Gabriëls t/ J. Dillen.

.....
Gelet op de nota's neergelegd door de burgerlijke partij en de betichte;

Overwegende dat de duur van de werkonbekwaamheid zoals ze door de deskundige werd vastgesteld door de partijen niet betwist wordt;

dat er anderszids geen enkele aanleiding toe bestaat om de blijvende werkonbekwaamheid van 5 %, zoals ze door de expert werd vastgesteld, te wijzigen, vermits uit zijn verslag voldoende blijkt dat hij met al de klachten van de burgerlijke partij rekening heeft gehouden;

Overwegende dat de vergoeding welke aan de burgerlijke partij toekomt hoofdens tijdelijke en blijvende werkonbekwaamheid dient berekend te worden op het netto belastbaar inkomen van betrokkene, vermits dergelijke vergoeding niet onderworpen is aan de belastingen op de bedrijfsinkomen en dus integraal aan belanghebbende ten goede komt;

Overwegende dat de burgerlijke partij geen preciese gegevens verstrekt over haar netto bedrijfsinkomen, doch dat uit haar mededelingen dienomtrent, en in acht genomen ook het feit dat de burgerlijke partij sinds meerdere jaren reeds het beroep van architect uitoefent een netto bedrijfsinkomen van 250.000 frank per jaar als aannemelijk kan geacht worden;

Overwegende dat het niet bewezen is dat de onbekwaamheid van 10 % en 5 % voor de burgerlijke partij enige materiële schade tot gevolg zal hebben dat in die omstandigheden een vergoeding uit dien hoofde dan ook niet verantwoord zou zijn (Rép. prat. Droit Belge, T. II, verbo Responsabilité, n° 1896);

Overwegende dat de eis van de burgerlijke partij wegens morele schade, in acht genomen de aard der verwondingen, alsmede de blijvende onbekwaamheid van 5 % van de burgerlijke partij, ex aequo et bono op 40.000 frank kan vastgesteld worden;

Overwegende dat de schadevergoeding voor de werkonbekwaamheid en voor de morele schade, voortspuitend uit het ongeval van 18 februari 1960, als volgt kan worden bepaald;

100 % onbekwaamheid gedurende 32 dagen		
à 685 frank per dag	F	21.920,—
50 % onbekwaamheid gedurende 10 dagen		
à 342,50 frank per dag	F	3.425,—
25 % onbekwaamheid tijdens 45 dagen à		
171,25 frank per dag	F	7.706,25
	F	33.051,25
morele schade + blijvende onbekwaamheid		40.000,—
	F	73.051,25

Overwegende dat in Ons vonnis van 28 september 1961 werd vastgesteld dat de burgerlijke partij mede verantwoordelijk is voor de omvang van de schade en dat deze medeverantwoordelijkheid werd vastgesteld op een derde deel; dat dus het vermeld bedrag dient herleid tot 48.700,80 frank;

Overwegende dat in Ons vonnis van 28 september 1961 tevens reeds een bedrag van 6.667 frank ten provisionele titel werd toegekend aan de burgerlijke partij voor wat betreft de werkonbekwaamheid en de morele schade;

Om deze redenen:

Gelet op de artikelen 2, 30, 34, 35, 37 en 41 der wet

van 15 juni 1935, aangeduid door de heer Voorzitter; Rechtdoende op tegenspraak;

Alle andere tegenstrijdige en verderreikende conclusies verwerpend;

Veroordelen de betichte om te betalen aan de burgerlijke partij: twee derden van 73.051,25 frank = 48.700,80 frank min 6.667 frank, hetzij een bedrag van 42.033,80 frank, vermeerderd met de vergoedende intresten vanaf 18 februari 1960 tot 29 juni 1960, de gerechtelijke intresten;

Verwijzen de betichte tevens tot twee derden van de kosten, die tot op heden in het totaal worden begroot op 3.500 frank, waarin nog niet begrepen de kosten van registratie, uitgifte, betekening en ten uitvoerlegging van het tegenwoordig vonnis.

NOOT: Vgl. Hof Brussel, 6 juli 1957, R.W. 1961-62, 739; Hof Brussel, 4 juli 1955, R.G.A.R. 1956, 5681; Hof Gent, 26 oktober 1953, Bull. Ass. 1954, 799; Hof Gent, 18 december 1954, R.G.A.R. 1955, 5594; Hof Gent, 13 maart 1957, R.G.A.R. 1957, 5974; Hof Luik, 10 november 1957, O.M. en Renders t/ Meertens, niet gepubliceerd; Corr. Rbk. Marche-en-Famenne, 15 april 1959, Bull. Ass. 1961, 113 (een degelijk gemotiveerd vonnis).

BOEKBESPREKING

Hugo Van Eecke. — Militie (Koninklijk besluit van 3 april 1962 tot coördinatie der dienstplichtwetten) — Algemene Practische Rechtsverzameling. Huis Ferdinand Larcier, Brussel, 1962. 272 blz.

In de Algemene Practische Rechtsverzameling is zo pas een uitvoerige en voortreffelijke verhandeling verschenen van de Heer Hugo Van Eecke over alle juridische aangelegenheden die betrekking hebben op de militie. Het werk is bedoeld als een wetenschappelijk commentaar op de dienstplichtwetten zoals ze samengeschied werden door het koninklijk besluit van 30 april 1962. De auteur heeft zich reeds sedert geruime tijd doen kennen als een bijzonder bevoegd specialist op het gebied van de militie en hij heeft over deze stof reeds talrijke artikelen en studiën gepubliceerd, o.a. in het Rechtskundig Weekblad. Het is gelukkig dat hij zijn uitmuntende kennis op dit terrein thans heeft geordend in een tractaat, dat voorzeker het beste is dat wij in onze Belgische rechtsliteratuur hierover bezitten, zowel in de Franse taal als in het Nederlands.

Schrijver heeft zijn werk beperkt tot de stof die voorkomt in de dienstplichtwetten zelf en dientengevolge vallen het stelsel van de militievergoedingen, het penaal en disciplinair regime van de dienstplichtigen alsook de bescherming der burgers in oorlogstijd buiten het bestek van zijn studie.

Na voorafgaandelijk een volledig overzicht gegeven te hebben van heel de rechtsliteratuur, die reeds aan de militie werd gewijd — en waarin de geschriften van de auteur zelf een vrij belangrijke plaats innemen —, vinden wij in de eerste titel een historische uiteenzetting van de militiestelsels zoals ze in ons land in voege zijn geweest van vóór de wet van 8 januari 1817 met de talrijke wijzigingen die achtereenvolgens, door een serie wetten, tot stand kwamen tot aan de jongste wet van 8 maart 1962.

Volkomen terecht onderstreept de Heer Van Eecke hoe noodzakelijk het is, vooral in deze stof, de begrippen die in de teksten gebezigd worden nauwkeurig te omschrijven en met de grootste zorg wordt uiteengezet wat men precies verstaat door lichte, klasse, leeftijdsklasse, lichtingsterkte; wat men verstaat door

een ingeschrevene, welk verschil er is tussen een wederspannige en een dienstweigeraar en welk onderscheid er dient gemaakt tussen de termen « vrijstelling, vrijlating en ontheffing ». Ieder die geen specialist is op dit gebied zal moeten erkennen hoe noodzakelijk het is dat hij zich in deze onderscheidingen zou verdiepen.

In zijn verdere behandeling volgt de auteur in grote lijnen de indeling van de samengeschiedde militiewetten. Hij wijst op het algemeen beginsel dat als grondslag ligt aan het militiestelsel, namelijk de algemeenheid van de dienstplicht met enkel de mogelijkheid van vrijstelling op grond van internationale verdragen. Hierbij worden vooral de Frans-Belgische overeenkomst en de regeling, die getroffen werd tussen België en Nederland, besproken. Merken wij op dat de ambtenaren van de organisatie der Verenigde Naties ontslagen zijn van de nationale dienstplicht, ingevolge sectie 18 van het algemeen verdrag nopens de voorrechten en de immuniteiten van de Verenigde Naties.

Hoe gebeurt nu de werving van het leger en welk zijn de wettelijke normen in verband met de wervingsreserve en de indeling bij de burgerlijke bescherming? Stippen wij terloops aan hoe de auteur het foutief karakter op taalkundig gebied onderstreept van de term « werfreserve » die door de wet gebruikt wordt; hij vermeldt enkel in zijn studie de taalkundig juiste term « wervingsreserve ».

Onmiddellijk hierna wordt de aandacht gevestigd op de duur van de dienstplicht, met de aanvangstermijn, de mogelijkheid van verlenging en de uiterste termijn in normale omstandigheden. Deze uiterste termijn geldt echter niet voor de deserteurs die in elk geval hun normale diensttermijn moeten voltooien.

Een van de eerste verrichtingen tot het vormen van de wervingsreserve is de inschrijving van de dienstplichtigen. Hierbij wordt uitgeweid over de taak die in dit verband berust op het gemeentebestuur, de arrondissementscommissaris en de provinciegouverneur, waarbij dan aansluit de studie van het regime der wederspannigen en dienstweigeraars.

De samenstelling van het contingent stelt een hele reeks problemen in verband met de vervroegde dienstneming en vooral met het uitstel van dienst, dat kan aangevraagd worden om zeer talrijke redenen en waarover een uitgebreide contentieux bestaat. De rechtspraak van de militiecolleges in verband met de verzoeken tot uitstel is door de auteur grondig onderzocht en zeer talrijke beslissingen uit de laatste jaren worden in zijn uiteenzetting geciteerd. Deze gegevens vormen een belangrijke bron voor de praktische toepassing van de wet.

In een afzonderlijk hoofdstuk handelt de Heer Van Eecke over de vrijlating op morele grond voorzien door art. 12 der samengeschiedde wetten, eveneens met aanhaling van een rijke jurisprudentie, die een van de kostbaarste elementen van het werk uitmaakt.

Deze kapitels worden volledig met het onderzoek van de afkeuring wegens lichamelijke gronden en verder van de uitsluiting wegens onwaardigheid.

Van het grootste belang is het hoofdstuk IV van het werk, waarin de organisatie en de bevoegdheid ontleed worden van de administratieve rechtscolleges, die, ingevolge art. 93 van de Grondwet, als taak hebben te oordelen over de militiegeschillen. Het geldt hier een belangrijke tak van de administratieve rechtspraak en de verhandeling ontleedt grondig de samenstelling en de bevoegdheid van de militieraad, de hoge militie-rechtscolleges dient gevolgd te worden en uiteindelijk de mogelijkheden van voorziening in verbrekking. Deze

afdelingen van het werk zijn er voorzeker de belangrijkste van; zij putten de stof volledig uit en verstreken alle mogelijke gegevens en inlichtingen waaraan de praktijk behoefte kan hebben.

De overige hoofdstukken van het boek zijn gewijd aan diverse vraagstukken, het verkrijgen van de hoedanigheid van militair, de werking van het recrutings- en selectiecentrum, de behandeling van de dienstweigeraars, de toestand van de onder de wapens opgeroepen dienstplichtigen, de verloven, het zenden in onbepaald verlof, de godsdienstbeoefening tijdens de militaire dienst, het onderwijs der analfabeten, enz.

Talrijk zijn nog allerlei andere problemen die worden uitgediept, zoals de vrijwillige dienstneming en de dienstneming, de vrouwelijke militaire dienst, die toegelaten werd door de wet van 5 juli 1957, doch die enkel beperkt is tot het vrijwilligerschap en die niet in strijdende eenheden mag uitgeoefend worden.

Het onderzoek van allerlei diverse vraagstukken besluit het boek, waarbij wij enkel zullen vermelden het huwelijk van de militairen, de strafbepalingen die in de samengeschiedelde wetten voorzien zijn, de dienst bij de burgerlijke bescherming, enz.

Dit tractaat van de Heer Van Eecke geeft veel meer dan enkel een commentaar van de wettelijke bepalingen. Al worden in grote lijnen de indelingen van de wet gevolgd, toch komt het boek voor als een wetenschappelijke monografie over een nauwkeurig omschreven onderwerp, voortreffelijk ingedeeld en van een merkwaardige klaarheid. Er is geen vraag die men kan stellen op het gebied van de militie, waarvoor men niet onmiddellijk en volledig de oplossing vindt in deze verhandeling. De historische gedeelten die in het werk voorkomen en de aanhalingen van de jurisprudentie geven volledige voldoening en het lezen van deze verhandeling bezorgt het genot de vrucht te smaken van een onverdroten arbeid die sedert jaren besteed is aan de studie van deze stof.

Met grote tevredenheid kunnen wij het verschijnen van deze zeer degelijke studie begroeten.

René Victor

BALIELEVEN

PLECHTIGE OPENINGSZITTING VAN DE CONFERENTIE DER JONGE BALIE TE KORTRIJK OP 6 OKTOBER 1962

Op zaterdag 6 oktober l.l., had de plechtige openingszitting plaats van de Conferentie der Jonge Balie te Kortrijk.

In de grote zaal der Rechtbank van Koophandel van het prachtige nieuwe gerechtshof was een talrijk gezelschap aanwezig om deze plechtigheid bij te wonen. De Heer Voorzitter der Rechtbank, de Heer Prokureur des Konings, de Heer Voorzitter der Rechtbank van Koophandel en de Heer Referendaris bij deze rechtbank woonden de zitting bij, alsook Mr. Jean Thevenet, voorzitter van het Verbond der Belgische Advocaten.

De voorzitter der Jonge Balie, Mr. J. D'Hulst, heette de aanwezigen welkom en wees op de voortreffelijke geest die in de Rechtbank van Kortrijk heerst tussen de magistratuur en de balie en hij stelde dan de spreker voor, Mr. L. Debouver, die de openingsrede zou uitspreken over een uiterst actueel onderwerp « Het stakingsrecht in België ».

Mr. Debouver, die nog maar één jaar stage achter de rug heeft, kweet zich op voortreffelijke wijze van

de hem opgedragen taak. Met een zakelijke wel-sprekendheid en een buitengewone beheersing van het onderwerp wist hij, niettegenstaande de stroefheid ervan, de aanwezigen ten zeerste te boeien.

Wij weiden niet verder uit over de inhoud van deze rede, daar de tekst ervan in het tegenwoordige nummer van het Rechtskundig Weekblad verschijnt.

De Heer Stafhouder M. Claeys diende spreker van antwoord en in een uitstekend betoog gaf hij zijn eigen visie over enkele van de juridische punten in verband met het stakingsrecht, die door de feestredenaar besproken waren geworden. Ook deze tekst verschijnt in het tegenwoordige nummer.

Na deze zitting werd een receptie gehouden in de marmeren wandelgangen van het Gerechtshof, waar nog geruime tijd tussen de aanwezigen van gedachten gewisseld werd over de spreekbeurten.

's Avonds had een banket plaats in de Zaal Herpels en volgens traditie in de balie van Kortrijk was het hier andermaal een heerlijk en gastronomisch uiterst verzorgd feestmaal, waarbij de gezelligste stemming heerste en waarbij talrijke spreekbeurten gehouden werden.

Het groot succes van de avond was echter het voordragen van de « Bëtisier » die met een bewonderenswaardige kunstvaardigheid door Stafhouder De Gryse werd voorgebracht. Het werd laat vooraleer de aanwezigen afscheid namen en zich met tegenzin ontrokken aan de gezellige atmosfeer.

De plechtigheden der opening van het gerechtelijk jaar te Kortrijk zullen bij al degenen die ze hebben bijgewoond de aangenaamste herinnering nalaten.

MEDEDELINGEN

RIJKSUNIVERSITEIT TE GENT

De rechtsgeleerde Fakulteit te Gent maakt bekend, dat een licentie in de Perswetenschap is opgericht, van het academisch jaar 1962-1963 af. (K.B. van 21 september 1962.)

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen te Luxemburg

Roept kandidaten op voor de functie: Administrateur bij de documentatiedienst.

Vereisten: maximum leeftijd 40 jaar op 1 januari 1962. Universitaire opleiding; ervaring van wetenschappen.

Salaris: Het basissalaris zal naar gelang van leeftijd, diploma's en ervaring worden vastgesteld op een maandelijks bedrag tussen Bfrs 18.550 en Bfrs 24.600, verhoogd met een ontheemdingstoelage van 16 % en eventueel-gezinsoelagen.

Schriftelijke sollicitaties vóór 10 november 1962 in te dienen onder nr CJ/20 bij de Griffier van het Hof voornoemd, 12, rue Côte d'Eich te Luxemburg, alwaar ook andere inlichtingen kunnen worden verkregen.

De 14e Duitse Rechtshistorikertagung 1962 te Mainz

De 14e Rechtshistorikertagung werd dit jaar gehouden in het « Gouden Mainz ». En Mainz was daar dit jaar uitstekend voor geschikt, daar deze stad in 1962 haar tweeduizendjarig bestaan viert. Romeinse vesting, plaats waar met Kerstmis 406 de Germanen de Romeinse linies doorbraken, heerlijke keurvorstelijke

stad sinds de late Middeleeuwen — de aartsbisschop van Mainz was aartskanselier van het Rijk — was het ook de wieg der boekdrukkunst: het nieuwe ultramoderne Guthenbergmuseum is een pareltje van een museum van het boek en van het schrift. Anderzijds is de universiteit van Mainz, gesticht in de 15e eeuw, een der best ingerichte en modernste van geheel Europa.

Een tweehonderdtal vooraanstaande rechtshistorici uit de gehele wereld volgden onder leiding van deken Prof. Dr. P. Schneider en van de Mainzer notaris en rechtshistoricus Prof. Behrmann, van 2 tot 5 oktober een vijftiental referaten gehouden over belangrijke problemen van het Romeins, Germaans en Canoniek recht. Daaronder was er één Belgische bijdrage van erevrederechter Dr. J. Balon, uit Namen, getiteld: « Y a-t-il eu une seigneurie salique en Europe? », die veel succes oogste.

De eerste dag werd volledig besteed aan de grote Duitse romanist Friedrich Carl von Savigny, die in 1861 overleed. Prof. Dr. Hans Thieme, uit Freiburg, behandelde « Savigny und das Deutsche Recht », Prof. Calasso sprak over de invloed van Savigny op de Italiaanse juristen, Prof. St. Kuttner, uit Washington, behandelde het thema « Ein Jahrhundert nach Savigny: Wege der mediaevistischen Forschung », terwijl Prof. A.J. Boyé, uit Parijs, behandelde over « Savigny et nous juristes européens ». Hierin wees hij o.a. op de rol gespeeld door Warnkoenig als tussenpersoon der ideeën van Savigny en het Belgische recht der 19e eeuw.

Schitterende recepties werden ingericht door de Landesregierung Rheingau en door de Oberbürgermeister van Mainz, terwijl het Südwestfunk-orkest een prachtig concert bracht van barokke « Schätze der Vergangenheit » en een uitstap de deelnemers naar verschillende historische plaatsen van de Rheingau bracht o.m. te Oppenheim, te Nierstein, te Worms en te Lorsch.

Op het slotbanket in het stadspark « An der Favorite » werd door Prof. Wieacker hulde gebracht aan de 80-jarige romanist Prof. Pringsheim, terwijl Prof. Levy gehuldigd werd door Prof. Kunkel.

De Belgische rechtshistorici waren vertegenwoordigd door Prof. F.L. Ganshof en Prof. R. Van Caeneghem (Gent), Prof. G. Van Dievoet (Leuven), erevrederechter J. Balon, uit Namen, en ik zelf.

De volgende Rechtshistorikertagung zal plaatsvinden te Wenen in 1964.

Dr. L. Th. Maes

TIJDSCHRIFTEN

Arresten en Adviezen van de Raad van State: jrg. 1962 - nr. 3:

Rechtspraak,

Tijdschrift van de Vrederechters: jrg. 1962 - nr. 8-9

Baert G., De familieraad voor en na de procedure van ontkenning van vaderschap.

Nederlands Juristenblad: jrg. 1962 - nr. 34:

E. A. M. Lamers, De hechtenis als principale vrijheidsstraf. — W. P. C. Knuttel, Artt. 284 en 469 B.W. II (slot). — A. P. Funke, Parijs Plante-proces.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie: jrg. 1962 - nr. 4737:

P. Borst, Enige beschouwingen over marginale toetsing in publiek- en privaatrecht (III, slot). — Y. D. C. van Duyn, Aantekeningen op de Successiewet 1956. — R. D. Kollewijn, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak Internationaal Privaatrecht (I).

Ars Aequi: jrg. 1962 - nr. 10:

C. F. Rüter, Nieuw-Guinea en de Conventies van Genève. — J. Wiarda, Rechtsvraag 72.

Arbitrale Rechtspraak: jrg. 1962 - nr. 501:

Rechtspraak,

Sociaal Economische Wetgeving: jrg. 1962 - nr. 9:

D. Schepers, De toepassing van art. 85 E.E.G. op industriële overeenkomsten. — M. R. Mok, Een nieuwe fase in de « Kolynos »-jurisprudentie. — F. Salomonson, Kanttekeningen op het ontwerp van wet op het schadeverzekeringsbedrijf.

Journal des Tribunaux: jrg. 1962 - nr. 4374:

Y. Ranscelot, La loi du 14 juillet 1961 relative à la réparation des dégâts causés par le gros gibier.

Revue de Droit Pénal et de Criminologie: jrg. 1962:

Tables des matières.

Revue de Droit Pénal et de Criminologie: jrg. 1962 - nr. 1:

J. Andenaes, Droit pénal, criminologie et politique criminelle. — R. Warlomont, La Nullité des Actes de procédure en matière répressive.

Recueil Général de l'Enregistrement et du Notariat: jrg. 1962 - nr. 20533 à 20544:

Sociétés commerciales. — Séparation de biens avec communauté d'acquêts. — Enregistrement. — Taxe de luxe. — Succession.

Revue de Droit Intellectuel: jrg. 1962 - nr. 8-9:

Les ententes dans le marché commun.

Recueil Dalloz: jrg. 1962 - nr. 32:

R. Rodière, L'interruption de la prescription en matière de transports maritimes. (Nécessité d'une réforme législative).

Revue de la Commission Internationale de Juristes: jrg. 1962 - nr. 1:

Fr. Gygi, L'Etat de droit et l'organisation contemporaine de l'économie et des rapports sociaux. — S.-T. Leng, Le barreau dans la république populaire de Chine. — A. G. Davis, Le commissaire parlementaire en Nouvelle-Zélande. — R. Torovsky, Du Droit de se rendre à l'étranger. — Ph. Comte, L'Application de la convention européenne des droits de l'homme dans l'ordre juridique interne. — W. Rosenthal, Le pouvoir judiciaire dans la zone soviétique d'Allemagne. — A. A. de C. Hunter, Un « Ombudsman » en Grande Bretagne?